

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 l.

HIRDETÉSEK:
Kétszoros petty sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 15 fillér.

Ryftttér petty sora 40 fillér.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 387.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. m.
TELEFON-SZÁM: 151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

Arad, 1911.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF

Szerda, szeptember 13.

Mai számunk főbb közleményei:

- A Crezdai egészségügyi kiállítás.
- Megint egy beszéd.
- Építkező aradi egyházak.
- Az obstrukció következményei.
- Izgalnak az adókvótó bizottság tárgyalásán.
- Hazajönnek a Hadik-huszárok.
- Sikkasztó plébános.
- Hét napig rabságban.
- Szaporodnak a kolersbetegek.
- „Valami nagy botrány!”
- A trónörökös megérkezett.
- A budai postarabló belmerő vallomása.
- Mennyi adót fizetünk?
- Tarkaságok.

Nem roppanunk össze.

Arad, szeptember 12.

Az ellenzéknek a katonai javaslatokkal szemben mindig az volt a slágere, hogy az ország nem bírja ki a terheket s annyit emészt meg a katonaság, hogy semmi más célra pénz nem jut. Hiába jelentették ki igen illetékes helyen, hogy ez fantazmagória, hogy a nemzet anyagi erejét a katonai javaslatok túlfeszíteni nem fogják: nem adták ők erre semmit. Betanulták a nótát: fujjak tehát tovább rendületlenül.

Tegnap azonban olyan szenzációs hír került nyilvánosságra, amely irgalmatlanul kivégzi az ellenzék hazugságait. A jövő évi költségvetés előmunkálatait végzik most s Lukács László pénzügyminiszter szeptember végén, vagy október elején be is terjeszti a költségvetésről szóló törvényjavaslatot. Nos: ez a javaslat nagy meglepetést hoz. Ki fog tűnni,

hogy a hadügyi tételek egyáltalán nem vágnak akkorra összegekre, mint a mennyit a véderő javaslat pénzügyi bírálói jósolgatnak. De hoz a költségvetés más örvendetes meglepetést is és pedig — amint ma már röviden jeleztük — azt, hogy kulturális és szociális célokra csaknem akkora újabb összeg jut már a jövő évben, mint a hadügyi költségvetés fölemelt tételei. A kormány megszabott összegekben igazolja, hogy kulturális és szociális haladásunkat ép annyira szíven viseli, mint a véderő szükségesnek mutakozó fejlesztését.

A nemzet tehát nem fog összeroppani a katonai terhek alatt, sőt a katonai terhek emelése nem is lesz olyan nagy, mint a hogy beszélnek. Sőt ime, amilyen többletet a hadsereg lábraállítására kíván, éppen annyit szentel a kormány kulturális és szociális célokra is, tehát az államháztartás kiadásainak emelkedése még egyszer annyira lesz és az ország még ekkor sem fog összeroskadni. Amiből világosan meg lehet érteni kettőt. Az egyik nagyon becses tanúság az, hogy a hadsereg fejlesztéséből egyáltalán nem következik valamely ország közművelődésének elhagyatottsága, vagy gazdasági életének hanyatlása. A militarizmus követeléseit kétségtelenül súlyosak, de sohasem keresztezik a kulturális beruházásokat, nem teszik lehetetlenné a nemzet kulturnívójának emelését. Hogy egyéb példát ne említsünk: Németország a legerősebb katonai állam és

bizony mégis megirigyelhetjük tudományos, művészi és közgazdasági életének gyönyörű virágzását. Bölcs és nemes dolog, ha a kormány ezt a költségvetésben számokkal is dokumentálni fogja; legalább látni fogja mindenki, hogy a nemzet jövőjét a hadsereg erősítése egyáltalán nem veszélyezteti, sőt szinte parancsként diktálja reá a kormányra, hogy a külső védelem fejlesztésével együtt izmosítsa az ország belső haladását, áldozzon a kulturára és enyhítse az ország szociális nyomorúságát.

A második tanúság, ami a mai viszonyok között ennél az általános igazságnál nem kevésbé fontos az, hogy az ellenzék harcmodora ebben az esetben sem bizonyult igaznak és becsületesnek. Az ország minden zugát fel akarják lármázni azzal a hazugsággal, hogy a hadsereg kedvéért minden, ami drága és becses egy nemzet boldogulásában, vissza fog maradni, a kulturáról és a szociális haladásról szó sem lehet abból a színpad-alkól, hogy a hadügyi kiadásokon kívül többé egy filier emelkedést se lehet kisajtolni az állami költségvetés kiadási tételéből. Ezt a rágalmat, a szédelgésnek ezt a hitvány eszközét maga az állami büdzse fogja megsemmisíteni és egyben ismét igazolja vele a közvélemény előtt, hogy az ellenzék harcából az őszinteség, az igazság, becsületesség hiányzik és annál gyengébb alapokon mozog az egész obstrukciós küzdelem, mennél gyakrabban huz ki a kor-

Gyógyulás.

Ita: Vértessy Gyula.

Néha, mikor a víz mellé érünk, látjuk, hogy a tükre karikázik. Valaki dobhatott bele valamit; hogy ki és mit, azt nem tudjuk, csak a viztükör mozgásáról sejtjük, hogy történt vele valami.

Ugy vagyunk a hangulatainkkal is. Valaki dobott valamit a lelkünkbe, egy szót, egy tekintetet, biztatót vagy lesujtót és karikázik a lélek hangulatafölszíne.

Valami oka mindig van a hangulatváltozásoknak, csak nem mindig tudjuk, hogy mi. Vagy legalább is nem mindig.

Ilyenkor azután azt hisszük, hogy ok nélkül a hangulataink.

Különösen nem tudjuk sokszor az okát adni egy-egy elkeseredett, a végtelékig elcsigázó hangulatnak. Csak ráérezkedik a lelkünkre látható ok és előzmény nélküli, mint ahogy néha a kék nyári égre, Isten tudja honnan, rászáll valami szürke, gomolygó borulás.

Néha orvul, hirtelen lep meg az efféle hangulat. Napfény, derű vesz körül s egyszerre csak hirtelen, mintha kioltottak volna minden világosságunkot, sötét lesz s fáradtan, tehetetlenül támoalgunk, mint a vakok.

Valamelyik poéta verseskönyvében olvastam egyszer:

Én nem tudom, mi lep meg néha
Vig körben, cimborák között —
Egyszerre csak leszáltni érzem
Szívemre a nehéz ködöt.

Nagy igazság! Leszáltni a sötét árnyék, mellyel nem lehet bírni, mert addig uralkodik rajtunk, ameddig neki tetszik.

Sokszor pedig már reggel, ébredéskor oda-telepszik az ágyunkhoz és sötét ködben ébredünk.

— Ilyen reggelre ébredtem én ma — füzte tovább a beszédét a vacsora utáni feketekávé mellett az én írópajtásom.

— Furcsa az ilyen ébredés! Amint ott fekszik az ember a takaró alatt, első pillanatra is az jut az eszébe, hogy ilyen lesz a ravatal is. Fehér takaró alatt fogunk mozdulatlanul, némán feküdni. Egy rugó megpattan, vagy megrozadásodik ebben a mi hires testgözetünkben, amelyre oly nagyon büszkék vagyunk és egyszerre vége mindennek. S amely nap már ébredéskor a halál gondolata fogad, aznap egész nap az élet céltalanságát juttatja eszünkbe minden.

Kezdődik az öltözésnél a következő monológokkal:

— Felöltözni? Milyen ostobaság! — Meny-nyivel jobb dolguk van az állatoknak. Járnak a maguk bundájában, amit nem kell se fölvenni, se levetni rögelenkint, estelenkint;

ha álmosak: lefekszenek a földre s ha kialudtak magukat: fölkelnek, mennek tovább. Mi egyebet se teszünk, mint öltözünk, vetkőzünk. Csak járunk nagy hegyesen, begyesen, fényes lakkeipőkben, finom ruhákban, hordunk kacsikás nyakkendőket, órákig öltözködünk, mintha különbek lennénk, mint az utolsó juhászkutya s mintha nem kellene majd mindent itthagyni, ha bedugnak a földbe.

A férgek a ruhákból nem kérnek, azoknak csak a mi becses testünk kell majd.

A fürdőszobában (mert azért minden életundor mellett is jól esik a friss zuhany) mély-séges megvetéssel nézzük aztán lekicsinyelt testünket, közben tapogatva ruganyos izmainkat, jóleső érzéssel, de mégis csak monológok kíséretében.

— Izmok, erő? Érnek is valamit! Egy véredényből az agyamba csöppen egy vércsepp s holnapra halott vagyok: egy légyecsapás megölheti a legerősebb embert, egy golyó, vagy egy késszurás elnémit akárkit egy pillanat alatt. Mit ér az erő, az egészség? Annyit, hogy utána kegyetlenül fáj, ha tönkre megyünk. Aki mindig nyomorult, esenevész, annak legálább nem esik rosszul itthagyni az életét.

Fürdés után következik kényelmes lassusággal az öltözködés az állati bundák ismételt visszakivárgatásai közben; azután a reggeli, tea, tojás és sonkaszeletek kíséretében, ame-

mány egy ilyen komoly hazugságot a lába alól. Való tény, hogy ők leleményesek s ha most már nem kiabálhatnak arról, hogy az ország összeroppan a terhek alatt, hogy a kultúrával és a társadalmi viszonyok javulásával nem törődik senki, majd kitalálnak valami újabb hazugságot. De a nemzet mindig jobban és kétségtelenebbül belátja, hogy nem lehet nekik hinni egy szót sem. A legnagyobb kétely, az anyagi összeroppanás réme most rombadólt, kivégeztetett. Pedig ez volt a legsúlyosabb argumentum a katonai javaslatok ellen. Amit ezentúl ki fognak eszelni: az a hazugság ehhez képest ártatlan lesz. A közvélemény az újabb ámitásokkal sokkal kurtábban és gyorsabban fog végezni.

A drezdai egészségügyi kiállítás.

Irtó: Lócs Rezső Aradváros gazdasági tanácsnoka.
II. Idegen pavillonok, a Hellen és az Emscherbrunnen.

Mielőtt a kiállításnak általánosságban való megismerését befejeztem volna és eleget tettem volna azon kötelességnek, amely egy ilyen kiállítás megtekintése körül reám, mint városi tisztviselőre hárított egy rövid sétát tettem a körülbelül másfél kilométer hosszú Herkules allén és betekinttem az idegen pavillonokba is.

Elsősorban természetesen a magyar pavillont tekintetem meg. Szana dr. a kiállítás magyar osztályának vezetője volt olyan szíves és végig kalauzolt a magyar pavillonban. Az első ami szemembe ötlött, három óriási arany keretes tábla, amelyeken magyar német és franciá nyelven a következő felírás olvasható: „Magyarországon az elhagyott gyermekeknek joga van arra, hogy az állam tartsa el.” Ez a hangzatos kijelentés és azon realitás, amely mögötte rejlik, a magyar pavillonnak elsőséget biztosít az összes pavillonok között. Sehol a kontinensen ez az elv így keresztülvive nincsen és a kiállításon megjelenő szociológusok kivétel nélkül kalapvéve üdvözlik ezt a grandiózus eszűt. Amíg Franciaországban az állam felneveli ugyan az elhagyott gyermeket, de ezzel korlátlan rendelkezési jogot biztosít magának a gyermek felett és az anyának azt soha

többé vissza nem adja, míg Németországban az állam csak ideiglenesen vállalja magára a gyermek gondozását annyiban, amennyiben a gyermek eltartása körül felmerült költséket kénytelen szigorral hajtja be a gyermek hozzátartozóin, addig a magyar törvényhozás bölcs intézkedése folytán az elhagyott gyermekek hetven százaléka állami segéllyel magánál az anyánál nyer elhelyezést anélkül, hogy az anya a költségek megtérítésére bármikor is köteleztetné. Ezidőszerint 56000 gyermek van állami gondozás alatt és ebből 4000 az anya gondozására és nevelésére van bízva. Szóba került az aradi gyermekmenhely is és Szana dr. sajnálattal konstataulta, hogy az aradi gyermekmenhely kerületében a halálozási arány igen nagy. Ennek az a magyarázata, hogy a körzetben kevés a dajka és így a gyermekek nagyobb része mesterséges táplálásra van utalva. Ezen segítő az országos központ felhatalmazta Leitner doktort, az aradi gyermekmenhely kiváló vezetőjét, hogy a gyermekeket más körzetben is elhelyezhesse, viszont gondoskodni fog arról, hogy az aradi gyermekmenhelynek megfelelő dadák boosájtásának rendelkezésére. — Csodálatos, hogy boraink egyáltalán nem kerültek kiállításra. Mig Ausztria pavillonjában az állami szőlőiskolák igazgatóinak mindegyike külön kiállítást rendez az ott termelt borokból, addig a magyar vincellériskolák, amelyek pedig kivétel nélkül borszűréssel is foglalkoznak, a kiállítástól távol maradtak.

Az idegen pavillonok közül, mellőzve az egzotikus államok pavillonjainak legtöbbjét, itt csak a japán orosz és francia pavillonokról kívánok néhány szótólni. Japán, mint teljes kulturállam mutatkozik be. Nincs az az intézmény nyugateurópának, amely a japán kiállításon képviselve nem volna.

Az orosz pavillon brosjé megindító szerénységgel koncedálja, hogy Oroszországnak a kiállításon tulajdonképpen helye se volna, mert közegészségügyi intézményei ma még csak a fejlődés legkezdetelegesebb stádiumában vannak. De mert be akarja mutatni jó akaratát és be akarja igazolni azt, hogy megvan benne a komoly törekvés arra, hogy a nyugati államokat utóérje; eljött, de elnézést kér.

A francia nemzet, amelynek udvariasságából a legelőkelőbb helyet biztosították, ezen előzékenységet azzal honorálta, hogy a kiállítás legfényesebb pavillonját emelte fel. Tartalma a kiállításnak — franciás; elmés, felületes, de szép. A legesunyább mikrobákat és bacillusokat virágdíszrel körülvéve mutatják be.

Áttérek most arra, amit mint városi ember tapasztaltam és aminek talán mi is hasznát vehetjük. Bevallom, hogy nem előre meg-

fontolt szándékkal, hanem inkább a véletlen segítségével jutottam ahhoz, hogy egy szűrőkészüléket megismerhettem és hogy egy most nemrég keletkezett munkához telepet tanulmányozhattam. Köszönettel tartozom azonban a vélelennnek, mert ez a két ügy az, ami Aradon talán a legaktuálisabb.

A földmívelésügyi miniszter legutóbb az aradi Schone-csatorna tartalmának biológiai tisztítását vette tervbe. Miatán a csatornából kikerülő folyadék a mai rendszer mellett az élővízesatornába való lefolyásakor még mindig tetemes mennyiségű baktériumot tartalmaz, eleinte ülepesztő medencéről, később poshasztó medencéről, legutóbb pedig földalatti biológiai ártalmatlanná tételről volt szó. A város közönsége belátván a jelenlegi rendszer kezdetleges voltát, hajlandónak mutatkozott a javasolt rendszerek bármelyikének elfogadására. Amde természetesen csak olyan feltételek mellett, hogy az állam megfelelő segéllyel támogatja. Az a rendszer, amelyet Schewen Henrik düsseldorfi cég a kiállításon bemutat és amely Németországban Emscherbrunnen név alatt ismeretes, Westfaliának legkultúraltabb vidékén Düsseldorf és Essen közti területen divik. Alapja egy törvényhozási intézkedés, amely arra kötelezte az Emscher folyó mentén elterülő városokat és ipartelepeket, hogy szennyvizüket előzetesen tisztítsák és csak tisztított állapotban eresszék be az Emscher folyóba, hogy ezáltal ennek elposványosítása a jövőre megakadályoztassék. Mintegy tíz város és hetven ipartelep ismételt kísérletet tettek arra nézve, hogy miképen lehetne a kérdést legolcsóbban és tökéletesebben megoldani. Az intelligenciának ezen nagy tömege nagy anyagi áldozatok árán az Emscherbrunnen rendszerében állapotott meg és ma már valamennyi ezzel rendezkedett be. Az Emscher völgyben uralkodott malária megszűnt és az Emscher folyó tiszta vizet ont a Rajnába.

A rendszer maga abból az alapelvől indul ki, hogy a levegőt fertőző bűzös gázok csak akkor fejlődnek, ha azok a csatorna tartalmával sokáig együtt maradnak és azokkal együtt bontlanak szét. Ha tehát a gázok amugy frissiben, elindjárt akkor, amikor kiömlenek megfelelően elvezettetnek a visszamaradó iszap a romlás feltételétől megfosztatván teljesen szagtalan, a folyékony rész pedig a gáztól megszabadulva ártalmatlan. Már most az Emscher kut áll egy nagy bazénból, mely vasbetonból készült és melynek beíró lapja ferdén egymásra hajlik úgy, hogy az egyik sík a másikat nem érinti, hanem a szennyviznek egy alatta levő bazénba lefolyást enged. A sikokból magas kémények vezetnek fel. A kúban tehát az első bazénban összegyűlő szennyvíz, melynek sűrűbb tartalma a fenékre leszáll, gázait koncen-

lyek jóleső fogyasztása közben szídom azt, aki az evést kitalálta, ezt a nyomorult, állati szokást, melynél utálatosabb alig van.

Reggeli után jó szivarra gyujt és sétálni megy az ember, közben a szivarozó emberiséget s köztük jó magamat az ostoba jelzők tömegével látván el.

Gyönyörű téli az idő. A kék égen mintha finom himzésű fehér esipke lenne az a pár kis fehér felhőoszlop. A nap sugarak tiszta ragyogásba vonják az üde, friss levegőben a házak, utóak s emberek körvonalaikat. Minden olyan derűs, barátságos, nyílt; még a járókelő emberek is, hidegtől kissé kipirult arcaikkal, ragyogó szemekkel, olyan vidámaknak, megelégedettek látszanak.

— Mi az ördögért van jókedvük? — morolom magamban. Mintha bizony valami nagy gyönyörűség lenne az élet! Akár a hangyák eső előtt, oly vígan futkosnak. Vagy ezek annyira ostobák, hogy nem találják unalmasnak az életet. No hiszen tiszteltem az izlésüket. Félkelni, reggelizni, csavarogni egy darabig, azután haza menni, írni vagy olvasni valamit, ötkor megebédelni (már akkor elmegy az étvágyam, ha megyek az ebéd felé s eszembe jut az ételeknek mindennapi, unalmas, ezerszer megunt íze), ebéd után a klubba, vizitekre, színházba, közbe egy kis flörtölés egy pár becsületbeli ügy, egy kapott vagy adott karcolás (még az legalább jár egy kis izgalommal), egy kis félelemmel, mert akárhogy henyegünk a vivóteremben derékig vetkőzve, előtte bizony félünk valamelyest mindnyájan, mi hi-

res krakélerek s boldogok vagyunk, mikor tul vagyunk a dolgón, még akkor is, ha minket varrnak, mert legalább már varrnak) — esténként színház, azután kávéház s ez így megy mindennap! Hát ez élet? Hát ennek örülhet más, mint a hülye.

Majd később, hogy adjam az elfogulatlant, az igazságot, magammal szemben is, megengedem, hogy mulatságok is szóba kerüljenek önmagammal való épületes társalgásom folyamán.

— Mulatságok? No hiszen, ha azok is mulatságok! Cigánnyal vagy anélkül, tisztességes családbeli leányokkal, vagy orfumi dámmakkal; családi ebédlőkben, elegáns nagy éttermekben, vagy külön szobákban? Olyan mindegy, akárkikkel, akárhol? Ugyanszok a nóták, ugyanazok a fürtök, azok a pezsgők s ugyanazok a másnapi macskajajjal, üres zsebekkel sulyosbitva...

Találkozom egy ismerős leánnyal. Kész az alkalom arra, hogy befekősek a Szerelembe.

— És én ezután a fruska után még tavaly bolondultam! Szerelmes voltam belé! Szerelmem? Mi az a szerelem? Muló vágyakozás valaki után. Egyszerre vége van, ha célt érünk, ha miénk az imádott lény, kiről hamar belátjuk, hogy milyen unalmas, ha nem kiállhatatlan perszóna. Még szerencse, ha ezt a házasság előtt látjuk be.

Végezetül a házasság intézményét látván még el néhány „hülye”, „ostoba” és ilyenféle jelzőkkel, indultam haza, hogy otthon folytatásam tovább a nap undorító unalmait.

Véletlen volt-e, vagy az isten uja, hogy utközben egyszerre csak egy templom előtt találtam magamat.

A bejáró előtt egy csomó béna, nyomorult koldus üldögélt. Egy szőfűtött öreg koldus pedig a bejáró lépcsőjére kuporodott és imádságba kezdett. S vele imádkozott a többi nyomorult mind s mikor az eldímádkozó szívből fakadólag bevégezte:

Aldassék a te szent neved, a te nagy jószágod mindörökkön örökké — valamennyi, mélyen átérzve kórusban mondta utána:

— Aldassék a te nagy jószágod...

Ezek a nyomorultak, akitől Ő mindent elvett, áldják őt, csak azért, hogy nyomorogni, koldulni, de mégis élni hagyja őket s én, aki erős, egészséges, fiatal, gazdag vagyok s aki lelki életet is tudok élni és ha akarom, meg tudom látni az életben a szívet — én csak átkozódnai tudok!

— Nevezzetek most! Bementem a templomba és becsánatot kértem a mindeneket látótól, mindeneket hallótól és ezentúl, ha olyan hangulatcsapatok kapaszkodnak a lelkembe, minők ma kapaszkodtak, csak arra gondolok, aki nyomorult, vén, tehetetlen; aki becsúszott, aki hülye; aki éhez, fázik; aki élethalál közt fekszik a kórházban; aki gyógyíthatatlan beteg, aki belehalna menten, ha egy pohár bort meginná, egy szívtart elszívna, vagy egy leányt megölelné — és egyszerre kitisztul az agyam, a lelkem és hálát adok az istennek, hogy a Ma még az enyém.

trálva a kéményen ereszti ki. A gázok a levegőben széteszölva friss állapotban ártalmatlanok. — A bazenből egy cső vezet ki, melynek vége a betonból készült iszapfogókba torkollik. Két-három nap alatt a felső és alsó bazen megtelik. Ekkor ez az egy kut kikapcsolatik és a szennyvizet a másodikba eresztik be és így tovább. Kétszer huszonnegy óra elégséges ahhoz, hogy a viznek minden iszapja a fenéken összegyűljön és akkor az iszapcsapnak kinyitásával az iszap a vízszlop nyomása következtében automatikusan a felézinre jön s az iszapfogókban eiterül. További két-három nap alatt az iszap teljesen megszárad, megrepedezik és téglalakban onnan kitermelhető, trágázásra, feltöltésre és hasonló célokra fordítható. Amennyiben az iszap feletti vízszopnak további tisztítása kívántatnék, szénzűrőkből álló biológiai testekre vezetik. A leírás szerint azonban a Rajna érdekeltisége a biológiai testek alkalmazását nem tartja szükségesnek és így az véleményem szerint Aradon is mellőzhető volna.

Mez kell jegyeznem, hogy Schwen Henrik mai napon hozzámérkezett levele szerint legcélszerűbb volna a szűrők működését az Emscher vidékén üzemben megtekinteni. A vezetésre is a hatóságok engedélyének kinyerésére nevezett műszaki cég szívesen vállalkoznék.

A kiállítás területét elhagyva Helleranba rándultunk ki, Helleran mintegy két kilométernyire Drezdától Rahnitz községhez tartozik. A drezdai lakásdráaság azon gondolatot érlelte meg a Gartenstadt nevű társaságban, hogy a tulajdonul megszerzett területen tisztviselő lakásokon kívül munkásházakat is építsenek. De, mert anyagi ereje ezen kettős cél elérésére nem volt elegendő, a kérdést úgy oldották meg, hogy a munkásházak építésére korlátolt szavassággal építő szövetséget alkotott. Egy részjegy árat kétszáz márkában állapították meg és kimondták, hogy lakást ott csak az kap, aki legalább egy részjegynek tulajdonosa. Ezen részjegy ötven fillér heti részletekben törleszhető. Az akcióak megvolt a maga sikere és ma már mintegy száz lakás áll a munkások rendelkezésére. Egy egy ház 170—180 négyzetméter. Minden házban csak egy lakás van és minden házhoz egy kert tartozik. A lakásokért fizet a bérlő 250—400 márkát, de mindig csak bérlője marad. A részjegyek befizetett összege maximálisan négy percentet kamatoz. A nyereség felesleg közintézmények létesítésére fordítatik. A tért a bérlő heti részletekben is fizetheti és bérfizetési könyve egyuttal takarékpénztári betétül és szolgál. Az állam, vagy város ehhez semmivel sem járul hozzá. Az egyik házat butorasztalosok vették bérbé, akik azt maguk készítették és így olcsón szerezték be. Ezen ház megtekintéséért tíz pfennig belépti díjat szednek. Ezen beléptidíj a butorasztalosoké, akik — melleleg megjegyzem — ezzel igen jó üzletet csinálnak. Praktikus és követendő példa azon esetre, ha nálunk a munkástelep tényleg létesül.

Messzire vezetne a bérszerződés részletes ismertetése, de az adatok kezében vannak és szívesen bocsájtom az érdeklődők rendelkezésére.

(Foly'atom.)

VIDÉK.

Glattfelder püspök Temesszlatinán. Karánsebesről tegnap este fél 8 órakor érkezett Temesszlatinára Glattfelder Gyula püspök, Medve Zoltán dr. főispán Issekutz Aurél dr. alispán kíséretében. Az állomáson Antalfy Sándor terovai főszolgabíró a járás nevében, Risztits Károly községi körjegyző a község nevében üdvözölte, mire a püspök röviden megköszönte a fogadtatást. Ezután az egész terovai járás előkelő hölgyközönsége nevében egy gyönyörű csokrot nyújtott és a püspöknek Barleogo dr. kuriai bíró leánya. Diszlövések és zene kíséretében lovasbandériummal az élén vonult mintegy 100 bintó a községbe, mely igen szépen volt kivilágítva. A községben négy diadalkapu volt felállítva. A hegy legmagasabb pontján 4 öl fát égettek, mi a sötétségre mesés fényt árasztott. A szokásos ceremonia után visszavonult a püspök. Ejjel fáklyák, lámpion és zene mellett szerénadot adtak a nép-

szertü püspöknek. Itt mintegy 800 gyermeket bérmált meg a szomszédos községekből. A ma délben induló vonattal Jablaniczára, onnan pedig Bosovitsba ment automobillal.

Megint egy beszéd.

— A képviselőház ülése. —

Távirati tudósítás.

Budapest, szeptember 12.

A képviselőház ma két óráig tartó névszerinti szavazás után a véderőreformmal is foglalkozott. A Kossuth-párti Pajzs Gyula mondott hosszabb beszédet a javaslatok ellen s különösen pénzügyi szempontból emelt kifogásokat velük szemben.

Az ülésen Berzeviczy Albert elnökölt. Be mutatta az elnök a két budapesti kerületi értekezletnek kérvényét a sajtószabadság biztosítása érdekében s Kunágota és Kisbér községek kérvényét az általános választói jog mellett. Ezekről Bikády Antal ellenindítványa folytán névszerinti szavazás lesz.

A Ház többsége ezután névszerinti szavazással elvetette a félegyházi és battonyai kérvények dolgában az ellenzék részéről beterjesztett ellenindítványokat s a Ház ráért a véderőreform tárgyalására.

Pajzs Gyula: Csodálkozok rajta, hogy a pénzügyminiszter még nem nyilatkozott a katonai javaslatok anyagi vonatkozásairól.

Erreth Gyula: Majd fog!

Pajzs Gyula: A pénzügyminiszter hallgatása minden valószínűség szerint arra vall hogy azonosítja magát a javaslatokkal.

Egy hang jobbról: Eltalálta! (Derűtség.)

Pajzs Gyula: Egyelőre kénytelen a honvédelmi miniszter expozéjával foglalkozni. Nem érthet egyet a miniszterrel abban, hogy a katonai kiadások legföljebb kamatvesztéseget jelentenek az országra nézve. Nem állanak meg azok a statisztikai adatok sem, melyekkel a miniszter azt akarta bizonyítani, hogy más államok a katonai kiadásokhoz viszonyítva kevesebbet költenek kulturális célokra, mint Magyarország. Statisztikai adatokkal bizonyítja, hogy Franciaország, a német birodalom büdzsége ebből a szempontból össze sem hasonlítható a miénkkel. Magyarország a legutóbbi költségvetés tanúsága szerint közoktatási és kulturális célokra összes kiadásainak 5 százalékát, ipari és kereskedelmi célokra 3,7 százalékát, igazságügyiekre 2,9 százalékát, földművelésügyiekre 1,7 százalékát, belügyiekre 4,3 százalékát a nemzet összes szociális és kulturális céljaira tehát a büdzsége 17,4 százalékát költötte, míg katonai kiadásai ezzel szemben 14,1 százalékot tesznek ki.

Nantos Elemer: Rosszak a számok!

Pajzs Gyula: Ez kétszer kettő dolga. Ha a képviselő ur bebizonyítja, hogy kétszer kettő öt, akkor megeafolhat. (Derűtség) Ellentmondás van a honvédelmi miniszter és a delegáció hadügyi előadójának nyilatkozata között is, mert míg a miniszter a közös tengerészeti kiadásokat 1916-ban is csak hetven millióra teszi, az előadó szerint ez éppen a duplájára, száznegyvenmillióra fog rugni. A honvédelmi miniszter számvetése általában annyira optimista, hogy a matematikai bírálatot nem állja ki. A katonai javaslatok terhe 1915-ig 757 milliót tesz ki, ezen az időn túl még 54 millió korona marad fűgőben, amelyről a pénzügyminiszter azt mondotta, hogy nem vállal róla garanciát a hadvezetőséggel szemben. A pénzügyi bizottság belenyugodott ebbe a kijelentésbe, pedig nyilvánvaló, hogy mily kevés biztosíték van ebben az országra nézve. A kormány nem tud megnyugtató feleletet adni arra sem, hogy kibírja-e a nemzet a javaslatok költségeit s hol van azokra a fedezet?

Nem állanak meg azok a statisztikai adatok sem, amelyekkel a miniszter azt akarta bizonyítani, hogy más államok a katonai kiadásokhoz viszonyítva kevesebbet költenek kulturális célokra, mint Magyarország. Hazai honvédelmi miniszter ur hiába biztosít bennünket arról, hogy katonai kiadásaink csak kevés befektetést jelentenek háboru esetére.

Esterházy Mihály gróf: Hazai biztosító! (Derűtség.)

Eitner Zsigmond: Első Hazai! (Derűtség.)

Beszéde folyamán statisztikai adatokkal

döntötte meg Pajzs Gyula, a honvédelmi miniszter statisztikai adatait és főként Német- és Franciaország viszonyaihoz hasonlítva mutatta ki, hogy a honvédelmi miniszter adatai helytelenek. A két állam közgazdasági életében a katonai terhek nem annyira túltengők, mint minálunk, ahol pedig az államélet ezer és ezer ága vár hiába anyagi támogatást. Kulturális, gazdasági és egyéb intézményeink szenvednek a katonai terhek miatt. Három órakor azzal fejezte be beszédét, hogy a javaslatot nem fogadja el.

Izgalmak

az adókievető bizottság tárgyalásán.

— Haragos ügyvédek. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 12.

Az első igazán zajos és mozgalmas délelőtti ma volt az adókievető bizottság előtt. A mint az Aradi Közlöny ma megírta, az ügyvédek meglehetősen elégedetlenséggel fogadták a pénzügyigazgatóság adóelőírási javaslatát, amely legtöbbjüket a múlt évinél sokkal súlyosabb adóval róttá volna meg. Érthető tehát, hogy a mai adókievetési tárgyalásra csaknem kivétel nélkül feljöttek az ügyvédek. Meglehetősen méltatlankodással tiltakoztak a fölemelt adótételek ellen, de a bizottság elnökének Múlek Lajos dr.-nak szerencsés tapintata és nyugalma minden esetben simán intézte el a dolgot. Amely ily kérelmet teljesíteni lehetett, azt teljesítette is a bizottság. Nagyobb zavar csak úgy keletkezett, hogy az adóleszállítást reklamáló elkésve érkezett és amikor haragosan tiltakozni akart adója miatt, akkor tudta meg, hogy azt már véglegesen megállapították. Emiatt azután néhány összetűzés is volt. Wolf Mihály dr. például szintén az elkésve tek között volt és sehogysem akart belenyugodni abba, hogy 78 korona adót állapítottak meg távollétében.

— A parlament elé viszem ezt a skandalumot! — mondotta ingerülten.

— Már elkészt — jelentette ki az előadó, — aki elkésve jön, úgy tekinti a törvényt, mintha el se jött volna s mintha megnyugodnék a kivetésben.

— Az nem áll — magyarázza Wolf haragosan — az igen tisztelt előadó ur talán még nem is élt, amikor én már Budapesten előadó voltam az adókievetésnél, tehát jobban tudom a törvényt, mint ön.

Múlek Lajos dr. türelmesen végighallgatta a kitakadásokat és amikor már az ügyvéd elhallgatott, csendesen jegyezte meg:

— Csak azért nem veszem súlyosabban a történeteket, mert nem akarok egy kollégám ellen eljárni.

Müller Károly volt országgyűlési képviselő is elkésve érkezett a tárgyalásra.

— Tessék írásban kérni az adóleszállítást a felszólamlási bizottságtól — mondotta neki Kauffer Zsigmond pénzügyi titkár, akinek ugyan csak nehéz napja volt ma.

— Mit kérni? — válaszolt Müller Károly — Én nem kérek semmit, hanem igenis követelek. Követelem, hogy normális adót rójjanak ki!

Azok, akik idejében jöttek el a tárgyalásra, el is érték a előljudat. A bizottság az ügyvédek kereseti adóját az Aradi Közlöny ma közölt előírással szemben a következő esetekben változtatta meg:

Singer Jenő dr. 26 kor. előírás helyett 20 kor. a kivetett adó. Székely Ferenc dr. 36 kor. — 30 kor. Gabos Jenő dr. 45 kor. — 30 kor. Rio Sándor dr. 51 kor. — 40 kor. Bónos Károly dr. 54 kor. — 40 kor., Reisinger Ferenc dr. 59 kor. — 50 kor., Péntes Akos 63 kor. — 60 kor., Kuttin Alfréd dr. 67 kor., — 50 kor. Kárácz Győző dr. 70 kor. — 40 kor., Szalay Ar-

nold dr. 72 kor. — 10 kor., Vajda Iván dr. 72 kor. — 49 kor., Schütz Henrik dr. 75 kor. — 50 kor., Szathmáry Béla dr. 79 kor. — 40 kor., Ring Béla dr. 80 kor. — 60 kor., Fischer Jenő dr. 80 kor. — 65 kor., Berger Ernő dr. 82 kor. — 38 kor., Révész Mór dr. 84 kor. — 42 kor., Heitz Nándor dr. 84 kor. — 60 kor., Szegő Huzó dr. 88 kor. — 60 kor., Steinitzer Pál dr. 90 kor. — 50 kor., Csiky Ödön dr. 97 kor. — 50 kor., Rosenberg Miksa dr. 105 kor. — 95 kor., Hanthó Sándor dr. 105 kor. — 54 kor., Nemess Zsigmond dr. 105 kor. — 73 kor., Somló Armin dr. 110 kor. — 100 kor., Tagányi Sándor dr. 113 kor. — 60 kor., Grossmann Alfréd dr. 113 kor. — 50 kor., Mandl Vilmos dr. 125 kor. — 110 kor., Vajda István dr. 130 kor. — 100 kor., Tolnai János dr. 138 kor. — 100 kor., Schwartz Jenő dr. 140 kor. — 100 kor., Avarffy Ferenc dr. 155 kor. — 80 kor., Steinhardt Mór dr. 155 kor. — 135 kor., Seidner Frigyes dr. 168 kor. — 60 kor., Deutsch Izsó dr. 166 kor. — 60 kor., Lukácsy Lajos dr. 190 kor. — 60 kor., Winter Adolf dr. 190 kor. — 80 kor., Kertész Miksa dr. 208 kor. — 150 kor., Nikolits Döme 240 kor., — 100 kor., Krenner Zoltán dr. 267 kor. — 60 kor., Králitz Lajos dr. 355 kor. — 320 korona.

Amint ebből a névsorból látható, több esetben meglehetősen nagy volt az előírás és a kivétel közötti differencia. *Kaufér* Zsigmond dr. pénzügyi titkár, az adókvetős bizottság előadója erre nézve a következőket mondta munkatársunknak:

— Az ügyvédek adóját is a lakbér alapján számítottam ki. A törvény ezt írja elő és arról igazán nem tehetek, hogy egyes esetekben az ügyvéd urak oly magas lakbért fizetnek, hogy az annak alapján kiszámított jövedelem megadóztatása háromszorosa-négyszerese a múlt évi adójuknak. Az adókvetős bizottság azután mérsékelte ezeket a tételeket. Tény, hogy az így megállapított kereseti adó a legtöbb esetben a múlt évi fölött van. Csak ott szállította a bizottság a múlt évinél alább az adót, ahol beigazolta az illető ügyvéd, hogy a múlt évben valami rendkívüli jövedelme — eső, nagyobb per — volt.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Megtiltották a foglyok látogatását. *Szakolczay* Lajos kir. főügyész, ma az aradi ügyészség foglyainak látogatását bizonytalan időre betiltotta. A rendelet maga után vonja azt is, hogy a raboknak sem ruhát, sem élelmiszert nem szabad bevinni. A szigorú rendeletet a kolerára való tekintettel bocsátotta ki az ügyészség s megküldötte az aradmegyei községeknek kihirdetés végett, nehogy a rabok hozzátartozói hiábavaló költséget okozva maguknak mégis bejőjjenek a pénteki látogatási napon.

§ A kigyóember újabb bűne. *Ujvárosi* László az aradi fogház elfogott szökevénye, keményen fog bűnhődni a négy napi kalandozásért. Mint megirtuk, fegyelmi büntetést kapott, négy heti magánzárkát, de ezenkívül még az ügyészség ma lopás miatt is vádiratot adott ellene. *Ujvárosi* ugyanis szökése után Aradon egy munkásnak eladta rabkórházi ingét és köpenyét s így a kincstárt megkárosította. *Ujvárosit*, mint visszaeső bűnöst, ezért minimálisan 6 havi börtönre ítélik.

§ *Habár* Mihály összűntetése. A budapesti büntető törvényszék esküdtbirósága *Habár* Mihály lapszerkesztőt a *Wekerle-Kossuth* kormány panamáit című röpiratáért az ügyészség vádjára pörbe fogta. A volt miniszterelnök *Wekerle* Sándor dr. sérelmére elkövetett rágalmazás vétségeért az esküdtök marasztaló verdiktje alapján a bíróság két hónapi és két heti fogházra, valamint kétszáz korona pénzbüntetésre ítélte *Habár* Mihályt. A *Kossuth* Ferenc volt

kereskedelemügyi miniszter és *Szterényi* József volt államtitkár sérelmére elkövetett rágalmazás vétségeért pedig egy másik esküdtbirósági tárgyaláson az esküdtök szintén megállapították a rágalmazást mind a két panaszossal szemben s ezért a bíróság *Habár* Mikályt újabb öt hónapi fogházzal és ötszáz ötszáz korona pénzbüntetéssel sújtotta. A két ítéletet a Kuria is jóváhagyta s ma a budapesti büntető törvényszék összűntetést szabott ki *Habár* Mihályra. A bíróság *Habár* Mihályt összűntetéképpen hét hónapi fogházra és ezerkétszáz korona pénzbüntetésre ítélte, tehát két hetet elengedtek neki. *Habár* Mihály büntetésének megkezdésére halasztást kapott az ügyészségtől.

Hét napig rabságban.

— Ártatlanul letartóztatott rezervista. —

Távirati tudósítás.

Budapest szeptember 12.

Kellemetlen kalandja akadt a katonasággal *Pető* Józsefnek, a budapesti *Danubiusz* gyár egyik munkásának. Letartóztatták, sőt hét napig fozva is tartották katonáék, de hogy miért, azt nemcsak *Pető*, hanem az armádia se tudja. Letartóztatták és minden kihallgatás nélkül fogházba tették, míg végre aztán a hetedik nap kitűnt, hogy *Pető*nek minden katonai ügye rendben van és így a letartóztatásra semmi ok se volt.

A különös esetről fővárosi tudósítónk a következőket jelenti:

Szeptember negyedikén délután *Pető* Józsefet egy rendőr kereste fel a *Danubiusz* gyárban. Egy sürgőnyt mutatott neki és felszólította, hogy azonnal kövesse.

— Azonnal jöjjen velem a főkapitányságra, mert maga katonaszökevény és *Gálffy* százados *Kerepesről* sürgőnyileg letartóztatását rendezte el.

Azt mondta erre *Pető* az igaza tudatában, hogy ő májusban, júniusban leszolgált a fegyvergyáratot honvédeknel. Mondta azt is, hogy engedjék haza *Rakospalotára*, az *Árpád* utca 4. szám alatt levő lakásáról majd elhozza katonai igazolványát.

— Jó, csak hozza, de én innen el nem engedem, jöjjen a kapitányságra.

Ott tartották *Petőt* a főkapitányságon addig, míg érte jött egy járőr. Az aztán szorongosan vitte, mint egy gonosztevőt, végig a városban, be az üllői-uti honvédkaszárnyába. Ott őrizték negyediktől tizenegyedikéig, egy éjszaka egyesben, azután közös cellában s kihallgatásra nem engedték, hasztalan kérte.

Hanem tizenegyedikén aztán felhívták egyik irodába, ott megállapították, hogy nem is tudják, mi az ördögnek tartóztatták őt le, elmehet.

Örült ennek a maggyötört rezervista, de nem sietett el a kaszárnyából, hanem igazolványt kért az ártatlanságáról, hogy azt a *Danubiusz* igazgatósága előt fogmutathassa. Kapott is. Ilyen tartalmat:

Pető József póttartalékos honvéd a mai napon szabadlábra helyeztetik; letartóztatásának oka sem a *Gálffy*-féle sürgőnyből, sem pedig a rendőrség jelentéséből ki nem vehető, honvédigazolványi könyve teljesen rendben van, miért is további letartóztatására ok nem forog fenn s egyelőre letartóztatásának oka sem volt megállapítható. Budapest, 1911. IX/11. *Rojkó* Sz. kül. alosz. ályparancsnok.

Oda van ütve az aláírás mellé a budapesti I. honvédkiegészítő parancsnokság peosétje. Amely az aláírással együtt hivatalosan bizonykodik arról, hogy ezt a cifra esetet nem az ujságok találták ki.

Az obstrukció következményei.

— Változások a hadügyi kormányban. —

Távirati tudósítás.

Buda,est, szeptember 12.

A bécsi *Politische Korrespondenz*, mint az ujságok jelentették, azzal fenyegeti az ellenzék, hogy ha az obstrukciót hamarosan le nem szerelik, akkor a miniszterelnök sem marad sokáig tétlen és az ellenzéknek olyan körülménnyel kell számot vetnie, mely rá életveszedelmes lehet. Ezt a fenyegetést obstrukciós körökben a házszabályrevízió bejelentésekép kommentálták és ma a Házban szintén fenyegető nyilatkozatokat tettek. Fővárosi tudósítónknak alkalmá volt erről a dologról *Hederváry* Károly gróf miniszterelnökkel beszélni, aki a többi között ezt mondotta:

— A fenyegető hiradásnak semmiféle komolyabb jelentőséget sem kell tulajdonítani. Továbbra is várakozó állásponton maradunk és figyelemmel kísérve a fejleményeket, takarékon változtatni, egyelőre legátalab, semmiesetre sem szándékozom.

Együtt mondott a miniszterelnök erről a dologról, a miből nyilván következik, hogy az ellenzék abbéli reménykedése, hogy a kormány erőszakkal felel a technikázásra és ezzel föltrisszu a sorvadásnak induló obstrukciót, ezúttal is kudarcot vall.

A függetlenségi párt egy részének, kevés kivétellel a *Kossuth*-pártnak, már regóta nem tetszik a technikázás, de ma kitűnt, hogy a partonkivüli függetlenségieknek, vagy legalább egy részüknek szintén nincs kedve a folytonos névszerinti szavazás. *Polónyi* Géza ugyanis ma sürgetően hangoztatta, hogy adba kell nagyul a technikázást és komoly vitát kell indítani, mert csak ezzel lehet a közvélemény szimpátiáját megszerezni. A föl szólításnak azonban nem igen volt visszhangja. A *Justa*-part uitakozik az allandó komoly vita ellen, mert sokkal kenyelmesebb neki a technikázó parlamenti küzdelem.

A miniszterelnök bécsi útja.

Hederváry Károly gróf miniszterelnök, értesülésünk szerint, szombaton utazik Bécsbe és vasárnap megy kinaligatásra a kiralyhoz. A miniszterelnök ezzel az alkalommal viszonzza *Gautsch* báró osztrák miniszterelnök látogatását.

A hadügyminiszter lemondása.

Bécsből jelentik a *Magyar Tudósítónak*: *Schönaich* Ferenc báró közös hadügyminiszternek hivatalától való fölmentése csak szabadságának lejártával fog bekövetkezni. A hadügyminiszter szabadsága e hónap 16-ikán jár le és erre az időre veget ér a felsőmagyarországi hadgyakorlat is. A fölmentés dolgában a döntést szeptember 18-ikára várják.

Változások a hadügyminiszteriumban.

Bécsből jelentik: Itteni katonai körökben a hadügyminiszterválsággal kapcsolatosan arról beszélnek, hogy a miniszterium vezető állásában fontos személyi változások várhatók. Arra nézve, hogy ki lesz *Schönaich* utóda, még nincsen döntés, de legutóbb *Auffenberg* *Schemua* és *Krobotin* altábornagyok nevét emlegetik. A döntés azért késik, mert ugy a trónörökös, mint a király katonai irodái külön jelölték érdekében dolgoznak. Ezidő szerint mégis *Auffenberg* tábornoknak van a legtöbb kilátása a kinevezésre. Az új hadügyminiszter kinevezése után a hadügyminiszterium osztályfőnökei közül *Hoffmann*, *Schemua* és *Balázs* altábornagyok fognak távozni. *Hoffmant* Magyarországon juttatják vezető állásba, *Schemuát* pedig

hadtestparancsnokká nevezik ki. Sohemua utódja *Guschmanek* altábornagy lesz. A hadügyminiszterium elnöki osztályának elnöke *Urbán* ezredes és helyettese *Belmont* ezredes szintén megváltik állásától. *Urbán* utódja *Boog* ezredes lesz, aki katonai körökben nagy kedveltségnek örvend.

Sikkasztó plébános.

— Hol vannak a szent pénzek? —

Távirati tudósítás.

Zombor, szeptember 12.

A zombori törvényszék vizsgálóbírója tegnap kiszállt Bácsgyulafalva községbe és ott az egyházi és iskolai alapok kezelési könyveire, valamint a meglévő készpénzre bünygi zárlatot rendelt el. A vizsgálóbírónak ez az intézkedése végre leleplezte azt a gazdálkodást, melyet a bácsgyulafalvai plébános az iskola és a szentpénzek felett folytatott.

Az egyházi és iskolai alapokat Bácsgyulafalván 10 év óta *Perndl* Adorján plébános kezeli minden ellenőrzés nélkül. Ugy csütölte ezt, hogy az ellenőrzéssel megbízott egyházközségi képviselőktől és gondnokoktól az ellenőrzési jogot egyszerűen megvonta, ezek pedig, mert biztak lelképászoruk becsületességében, a plébánosnak ebbe a kiterőszakolt önállóságába belenyugodtak. *Perndl* felsőbb hatósága az esperes urak, évről-évre megvizsgálták ugyan a zárszámadásokat, de természetesen semmi hiányt fel nem fedeztek.

Igy eshetett meg, hogy *Perndl* Adorján plébános egymagában annyira összetévesztette a dolgokat, hogy a saját pénze és az általa kezelt alapok pénze között nem tudott különbséget tenni.

Ez még nem lett volna nagy baj, mert nem tudta senki. Sokkal nagyobb baj volt, hogy az idén új hitközségi képviselőt választottak, mely törvényes jogánál fogva látni akarta a zárszámadásokat, tudni akarta, mennyi az a vagyon melyért felelősséggel tartozik.

Igy egy-kettőre kiderült, honnan vette a plébános azt a pénzt, amit borra, sörre, dártdóra, a szakácsnéjára s annak három gyermekére elszórt. A kiküldött vizsgálóbizottság megállapította, hogy a plébános 1908. év óta 6000 koronát vett fel, amiről soha seholy el nem számolt. Ennél azonban sokkal nagyobb az az összeg, amelyről a plébános hamisan számolt el. A plébános tőkertartozásokat, kamatokat vett fel a felektől és a pénzt elitta, vagy pedig selyemruhákat vett a szakácsnéjének. Miután pedig a selyemruhavásárlás nem egészen alapszabályszerű kiadás, a plébános be sem vezette a naplóba. Ezzel szemben azonban vannak tételek: ruhamosás 200 korona, tűzifa 350 korona. Mikor a vizsgálóbizottság tudomására adta *Perndl*nek, mennyi az eltűnt összeg, ez meglepetve kiáltott fel:

— Azt tudtam, hogy 4000 korona hiányzik, de ennyire nem gondoltam.

A hitközség azt kívánta a plébánostól, hogy smit elikkasztott, azt fizesse vissza, aztán mondjon bucsut a községnek. Ezt a plébános nem akarta megtenni.

Az egyházigondnokok miután az eltűnt összegért ők is felelősek, két hét alatt 5000 koronát visszafizettek. *Perndl*t pedig, mert fizetni abszolút nem akart, feljelentették az érseknél, aki a vizsgálat megejtésére *Schadl* Ignác kossuthfalvai esperes-plébánost küldte ki. Ez a *Schadl* azonos ugyanazzal az esperessel, aki Gyulafalván az évi vizsgálatokat tartani szokta.

Maga a sikkasztás, úgy látszik nem nagyon érdekelte az esperest, mert a tanukhoz ilyen kérdéseket intézett:

— Le szokott-e a plébános részegedni?

Csak nappal iszik-e, vagy talán éjjel is? Tiszteletesen látja el a szakácsnéjét? Az utolsó 10 hónap alatt nem történt-e valami baj a misénél? Részegségében nem ejtette-e el a plébános az oltári szentséget?

Ez a legutóbbi kérdés nagyon aktuális volt, mert azelőtt sokszor megesett ez a katasztrófa. A hitközséget azonban mégsem ez érdekelte most, és mert látták, hogy *Schadl* olyan kérdéseket, melyek a bűncselekményre vonatkoznak, nem akar feltenni, a zombori ügyészségen feljelentést tettek *Perndl* ellen.

Radány vizsgálóbíró rögtön kiszállt a helyszínre és elrendelte a bünygi zárlatot. A bácsgyulafalviakat azonban nem elégíti ki ez az intézkedés, a bácsgyulafalviak azt kívánják, hogy a sikkasztó plébánost tartóztassák le.

Templomba a bácsgyulafalviak egyáltalán nem járnak. Ha valaki kérdést intéz ezért hozzájuk így felelnek:

— Az prédikál nekem, hogy ne csaljak, ne lopjak, aki maga is csal és lop.

A Dévai Hitelbank a közönséghez.

— Csöndes felszámolás. —

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Déva, szeptember 12.

A Dévai Hitelbank betevői betétkönyveiket még állandóan szolgáltatják be a Dévai Takarékpénztárba, ahol eddigelé mintegy 1,300.000 korona értékű betétkönyv van a közpénzekkel együtt letétbe helyezve s ezek a betevők egyszerűsmind kijelentették, hogy a békés felszámolást óhajtják és azt semmiféle peres eljárással megakadályozni nem fogják.

Körülbelül 160.000 korona értéket tesznek ki a még be nem szolgáltatott betétkönyvek, melyekből mintegy 20.000 korona törpe betét és 140.000 korona nagy betét.

A bankhitelezőkkel az értekezlet e hó 11-én volt Budapesten, a Magyar Általános Hitelbank helyiségeiben, a vajdeji és romoszi erdők becslése még mindig tart, de pár nap múlva az is befejezést nyer: így a csöndes felszámolás megkezdése egészen a még be nem szolgáltatott 140.000 korona értékű betétkönyvek deponálásától függ. A Magyar Általános Hitelbank a betétek 50 százalékának kifizetését addig nem eszközöli, mert ő magát semmiféle esélynek ki nem teheti.

Ezért a bank felkérte az illető betevőket, hogy úgy saját, mint a nagyközönség érdekében is, szolgáltatassák be betétkönyveiket mielőbb mert már maga a kibontakozásnak hosszabb időre terjedő megkezdése is tetemes veszteséget idéz elő a betevőkre, de alaposan veszélyezteti a békés felszámolás lehetőségét is. „Épen ezért — írja a bank a felhívásban — a dévai piac szanálása és a betevők érdekei annyira eminens ügyek, hogy valóban nagy lelkiismeretlenséget kellene feltételezni egyesek részéről, kik ezen békés felszámolást huzalkodásokkal lehetetlenné tenni óhajtják, meg sem gondolva, hogy hány családos ember anyagi romlását idéznék elő a netán bekövetkező esetében.”

Valószínű, hogyha a betétkönyvek a jövő hét elején beérkeznek, úgy a Magyar Általános Hitelbank a betétek 50 százalékának kifizetését még a jövő héten megkezdi.

A bank azt is hangoztatja, hogy ama szél-tében elterjedt hírek, miszerint egyik-másik betevő betétjeinek teljes összegét kapná meg, vagy már meg is kapta volna és hogy a betétek quota szerinti megállapításánál egyéb mellétekintetek is figyelembe vétetnek, egyáltalán nem felel meg a valóságnak.

Szaporodnak

a kolerabetegek.

Távirati tudósítás.

Budapest, szeptember 12.

A fővárosi és az ujbpesti közegészségügyi hatóságok jelentése szerint tegnap óta mindkét helyen fordultak elő kolerás megbetegedések. Különösen figyelemreméltó, hogy az ujbpesti *Leiner* gyárban, amelyet már föloldottak a zárlat alól, ismét megbetegedett egy munkás kolerában. Ugy látszik tehát, hogy a föloldozás korai volt és kívánatos, hogy tüzzel pusztítsák ki onnan a kolerabacillust, ahol a fertőtlenítő szer nem használ.

(A fővárosban.)

A székesfővárosi tiszti főorvosi hivatal máától fogva nem közli azoknak a nevét, akiket bevitték ugyan a járványkórházba, de mint nem koleragyanyusakat, rögtön el is bocsátottak onnan. Intézkedésének az az oka, hogy a külföldi, különösen az osztrák sajtó, az ilyen ártatlan betegeket is a kolerások közt sorolta föl, hogy ezzel ártsen kereskedelmünknek és idegenforgalmunknak. A főorvosi hivatal azonban továbbra is őszintén beszámol a koleragyanyus, kolerás betegekről és a bacillusvívről.

A megfigyelőben levő emberek közül ma-kettőt átvitték a járványkórházba, mert bár egészségesek, de *bacillushordozóknak* bizonyultak. Ezek: a két esztendőes ifjú *Krakó* Sándor, akinek édesanyja a minap meghalt kolerában és *Sütő* Lajos táviratkézbetű, akinek a bátyja, *Sütő* János munkás kolerában betegedett meg a minap.

A koleragyanyus betegek közül a bakteriológiai vizsgálat kettőn megállapította az ázsiai kolerát; *Kovács* János és *Kapica* Mihály hajósokon, akik a Dunavíz ivásától kapták meg a szörnyű betegséget.

(Ujbpesten.)

Az ujbpesti járványkórházban meghalt ma reggel ázsiai kolerában *Imre* József munkás. Mint ismeretes, szeptember 3-án halva találtak az ujbpesti szeméttelen egy *Molnár* névű napszámosnót, akiről a vizsgálat megállapította, hogy kolerában pusztult el. A hatóság kinyomozta, hogy hol lakott ez az asszony s lakásáról négy embert bevitetett a megfigyelő barakba, köztük *Imre* József is odakerült. A bakteriológiai vizsgálat megállapította, hogy a négy ember közül *Imre* bacillusrejtő, amire szeptember 7-én átszállították a járványkórházba. Ott megbetegedett kolerában s ma reggel kiszorult.

Tegnap óta még egy kolerás beteg van Ujbpesten: *Antal* Mátyás, a *Leiner* féle enyvgár munkása. Sajnos, a gyárat, amely a koleraveszedelmét Ujbpestre és a fővárosra zúdította, föloldották a minap a vesztegár alól bár mérsékelt erővel, — mert a telepre nem kaptak elég munkást — újra megindult ott az üzem. *Antal*t, aki a zárlat idején a telep foglya volt, a minap, amikor kibocsátották onnan a munkásokat, az orvosi vizsgálat egészségesnek találta. Tegnapelőtt ismét munkába állt az enyvgárban s tegnap ott rosszul lett. Bevitték a járványkórházba. A klinikai vizsgálat ázsiai kolerát állapított meg rajta. Feleségét és nyolc gyermekét a megfigyelő barakba vitték, a Rákóczy-ut 25. szám alatt levő lakását pedig fertőtlenítették. Azt a három munkást, akik a *Leiner*-gyárban egy helyiségben dolgoztak vele, szintén a megfigyelőbe internálták s a gyárat is újra dezinficiálták.

(A vidéken)

Csurogról jelentik: Farkas Mihályné tegnap a muzslai bucsuról hazaérkezett és éjjel koleragyanus tünetek között meghalt. Pavlovits főszolgabíró megtette az óvintézkedéseket.

Budafokon, mint a belügyminisztérium hivatalosan közlése, Ilosvai Józsefné 64 éves asszony, akit szeptember 10-én koleragyanus megbetegedéssel az ottani járványkórházba viték, másnap meghalt. A vizsgálat folyik s az óvintézkedéseket megtették.

Temesvári tudósítónk táviratozza: Néhány nappal ezelőtt Pólaból a Temesvár gyárvárosi munkástelepre érkezett **Ertler Miklós** tengerész, a Radetzky hadihajóról szabadságotl matróz, aki tegnap koleragyanus tünetek között összeesett s ma reggel a kórházban meghalt. A vele érintkezett embereket elkülönítették és a legmesszebbmenő óvintézkedést tették a veszedelmes járvány megállítására. A halottat fölboncolták, de a boncolás eredménye negatív. Bélrészait bakteriológiai vizsgálat véget Budapestre küldték.

Hazajönnek a Hadik-huszárok.

(Aradi fiuk visszahelyezése Galiciából. — A 3. huszárezred Sopronban.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 12.

Az aradi és Arad környékén lakó családokat végtelenül megörvendeztetti a hadügyminisztérium intézkedése, amely elrendeli, hogy a közös hadseregheli 3. számú Hadik-huszárezredet az osztrák-lengyel területről Magyarországra, Sopronba helyezik át 1912. évi április hónapban, míg a soproni 9. huszárezred Mitrovicára kerül. Ez azért örvendetes, mert a Hadik-huszárok legnagyobb része aradi, aradmegyei, temesmegyei és torontáli fiukból kerül ki, akik az idegenben hánykolódnak hosszú három esztendeig.

Emlékezetes még a Hadik-huszárok áthelyezésének feledhetlen aktusa, amely nyolc esztendővel ezelőtt ment végbe. Az ezred törzse akkor hosszú ideig Aradon állomásozott. (A pótkeret mintegy száz legénnyel most is Aradon állomásozik **Standeisky Henrik** őrnagy parancsnoksága alatt.) Nyolc esztendővel ezelőtt magyarpécskai **Lázár Frigyes** ezredes volt a parancsnoka a Hadik-huszároknak. A rokonszenves főtisztet és az ezrednek jobbára magyar s aradi származású tisztjeit az egész város sajnálata kísérte el hosszú utjukra, mert itt tartózkodásuk alatt békés harmóniában voltak az előkei polgári társaságokkal és azok becsülését kiérdemelték. Az ezred kétszáz éves jubilaris ünnepét is Arad polgári köreivel együtt ülték meg. Amikor a Hadik-huszárokat a lengyel Przemisl hadtestjének területére: Grodekbe helyezték, a város bucsulakomát adott a tisztikar tiszteletére és másnap a félév város lakossága szomorú szívvel kísérte ki az ezredet a vasúti állomáshoz. Az ország határáról aztán üdvözlő lapokat küldtek a tisztok a város polgármestereinek.

Azóta az aradi és környékbeli jó magyar fiuk a lengyelek közé vonultak be évről-évre és nem győztek eleget panaszkodni az ottani viszonyokról. Se Grodekben, se Krakovicon, se J wrowon és Hruszowon, ahol az egyes századok állomásoztak, nem volt rendes laktanyájuk a huszároknak, hanem részint barakokban, részint pedig maránházaknál szállásolták el őket. Az áthelyezés nyolc évvel ezelőtt sürgős és fontos volt, mert akkor az oroszok gyanus mozgolódását kellett a határon ellensúlyozni.

A Hadik-huszároknak a jobbra színmagyar fiuknak Magyarországra való visszajövetele valószínűleg őszinte örömet okoz mind azoknak, akik résztvettek a nyolc esztendő előtti érzékeny bucsuzkodásban, s akiknek fiai most már magyar földön fogják szolgálni a királyt és a hazát.

VÁROS ÉS MEGYE.

Mennyi adót fizetünk?

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 12.

Az adókövető bizottság holnap tárgyalja a Neuman testvérek cég adóját. A cég 312 630 korona jövedelmet vallott be aradi gyárjai és malma után, a pénzügyigazgatóság azonban 559 590 korona után írta elő az adót. Ezenkívül a következő tételeket tárgyalja a bizottság holnap:

Illés Lajos 4 kor., Göröngyi Sándor 7 56 kor., Semei Lajos 11 kor., Bárány János 6 40 kor., Borbély András 12 kor., Csikós János 13 kor., Göröngyi András 11 kor., Tóser Pál 14 kor., Nyeza Györgyné 15 kor., Styan Péter 11 kor., Felföldi Antal 10 kor., Sár György 6 kor., Keres Demeter 17 kor., Szabó Ferenc 5 87 kor., Zapota János 18 kor., id. Illés Mihály 21 kor., Lukutza Tódor 24 kor., Hadi Antal 24 kor., Tóser Gábor 11 kor., szeméthordók. Todoru Mia 10 kor., Siklován György 8 kor., szénaárusok. Petrán György 16 kor., Jovanov Milán 2 kor., szészfőzők, Manguez János 10 kor., Dim Józsefné 60 kor., szénaárusok, Otyis János 36 kor., Klein Bernát 75 kor., szénaárusok. Harmann Jakabné szeszárus 85 kor., Polák Vilmos 185 kor., Kneffel Lajos 285 kor., szénkereskedők. Neumann testvérek szeszgyár, malomipar, téglagyár, élesztőgyár 55 959 kor., Stern Károly 25 kor., Cs. Erdes Dániel 28 kor., Hehs Aladár 10 kor., Kaszab Géza 59 kor., szerkesztő és lapkiadók. Hanak színelőadása 25 korona, Koch Dániel és Róth Zsigmond Uránia színház tulajdonosok 500 kor., Szendrei Mihály színingazgató 414 kor., Torkay Lajosné 21 kor., Kalocsa Kálmán 15 kor., ifj. Radocsányi János 26 kor., id. Radocsányi János 33 kor., Nagy Károly 50 kor., Várközi János 78 kor., Bérozy Pál 111 kor., szíjgyártók, özv. Leszán Jánosné 31 kor., özv. Vlacsil Józsefné 36 kor., özv. Winkler Sándorné 45 kor. szikvizgyártók, Fischer Károly és Ferenc 101 80 szita és sodronyszőzők, Hönig Ottó szivattyukereskedő 69 kor.

Az adókövető bizottság e hó 14-én szobafestők, szobrászok szállítmány termelők, szücsök, női szabó, szülésznő, süteménykihordók, táncitanítók, zenetanítók, nyelvtanítók, zongora tanítók, tea és kávékereskedők, téglagyárosok, tej és termény kereskedők, telakbérbeadók, tetőcserep gyárosok, timárok, tojáskereskedők, tollkereskedők, tűzijáték, rendezők, utazók III. oszt. kereseti adóját állapítja meg 2197 - 2380 tételig.

A sajtószabadságért. Budapest székesfőváros közgyűlése a múlt hónapban Vázsonyi Vilmos indítványára határozatot hozott, hogy a sajtószabadság hathatósabb törvényes védelme érdekében fölíratot intéz a képviselőházhoz. A székesfőváros határozatát hasonló szellemű támogató határozathozatal céljából megküldötte Aradvárosnak, Aradmegyének is, amely legközelebbi közgyűlésén fogja tárgyalni az íratot.

AZ ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— 357
Szerkesztőség (csak éjjel használható)	
mellékállomás	— — — — — 151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	— 151
Nyomda	— — — — — 151

Tizenkét évi fegyház után...

— Az ártatlan fegyenc. — Istenes Horváth János állást keres. —
(Fővárosi levél.)

Kispesten a kátránygyár nehéz, tapadó levegőjét keservesen szívja egy hetyke bajuszú, pirosarou, szép öreg magyar. Meglátszik a járásán, a karja lögötésén, hogy nem a füstös falak közé való, hogy Alföldön termett öreg legény, aki megszokta, hogy egyenesen messzire tekintsen, a kerek szép ég pereméig. Munkástársai tisztelettel állnak szóba vele, nemcsak a korát respektálják, hanem kivételes, nagy embernek tartják, mert jószívvel, vidám kedvvel, zokszó nélkül meg tudta bocsátani a világnak a rajta esett nagy sérelmet. Munkaszünet idején udvart állanak neki s talán az itéletnapig is eltudnák hallgatni, a hogyan beszél az Isten jóságáról. Okosan, magyarul magyarázza, hogy az egész szép, változatos világ, a színek szemlegeltető különbözősége, a dolgok állhatatos folyással járó rendje: mind, mind az urát dicséri. És azt is hozzá teszi okulásul, hogy minden e világon mint a pára és tajték elmalandó.

Az okos, szelid öregnek Istenes Horváth János a neve. De a munkástársai csak úgy hívják: a bibliás ember. Ezt az utóbbi nevét a fegyházból hozta magával János bácsi, aki tizenkét esztendőt töltött a szűk cellában. És csak a nehéz tizenkét év után derült ki, hogy ártatlanul kellett szenvednie, gyilkossá váló bélyegzését elviselnie. Másfél évtizeddel ezelőtt, az öreg boszorkának, Jäger Marinak tömegmérgezési idején került János bácsi a gyilkosság gyanújába. Egy napon meghalt az édes anyja és kiderült, hogy arzén mérgezte meg. Aztán hamarosan elpájkolt a felesége, akit — így mondták a doktorok — szintén az arzén küldött a másvilágra. Erre befogta a törvény Istenes Horváth Jánost, hamarosan ráhúzták a paragrafust, el is ítélték Szegeden tizenkét évi fegyházra.

Szerencséje volt János bácsinak, hogy annyira rendületlenül bízott az istenben, mert amikor ott ült a sötét cellában, akkor is tudta, hogy nincs magára hagyatva. Egész napon olvasta a szentírást és színes paraszti nyelven dicsőítő rigmusokat rendelt össze ájtatos himnuszokká. Hitte, hogy kiderül ártatlansága és kiszabadul. Így pergett le négyezernégyezszáznegyvenkilenc nap, amikor hirtelen megnyílt előtte a börtönajtó. Perújítást kért ügyvédje és kikereste a szegény rabember igazságát. A mikor bételt az áhitott szabadsággal, eszébe jutott, hogy élnie is kell valahogy, mert őt nem táplálja a holló, mint a prófétát a bibliában. Nem tudta mihez kezdjen. Elköttyavétyélték, amíg a börtönben volt, Tisza-parti, szép, tornácos házat.

Kártérítési pört is indított János bácsi a kincstár ellen, de abban sem volt köszönet. Azért elbujdosott Hódmezővásárhelyről, a pátriájából, mert nem akart koldus lenni otthon, ahol ur volt a maga portáján. Egy ideig napszámból megéldött, aztán a fővárosba jött munkásnak a kátránygyárba.

Most azonban nehezen állja a szigorú strapat, érzi, hogy öreg már nem feszül meg az ina, megrokkad a térde. Más állás kéne neki, a mihez elég a csendes, állandó szorgalom, a hűség: valami kis pepecselés, ajtónyitogatás, portáság vagy efféle. Azért alázatos instanciát küldött az igazságügyminiszterhez: ha már életének legszebb idejét börtönben töltötte ártatlanul juttassa őt a kegyelmes ur öreg napjaira valami ilyen jó helyre. És buzgón olvassa a szentírást, imádkozva vár a bibliás ember, abban a bizodalomban, hogy Isten nem hagyja el igaz embereit: meghallgatják főm, a magas minisztériumban az ő kérését is.

A trónörökös megérkezett.

— A nagygyakorlatok lefolyása. —

Távirati tudósítás.

Sztropkó, szeptember 12.

Az ideai nagygyakorlatok utolsó előkészületei is megtörténtek már. Hétfő délelőtt óta a nagygyakorlaton résztvevő csapatok elfoglalták a részükre meghatározott kiinduló állásokat, amelyekből Szerdán, szeptember 13-án, a nagygyakorlatok első napján megkezdik harci-mozdulataikat. Az eként elhelyezkedett csapatok két főszeregbe tartoznak: az egyik a vörös, vagy északi sereg, amely fehér ellenséges jelvényekkel harcol, a másik a kék, vagy déli sereg a jelvény nélküli. A nagygyakorlat előzetes terveiben kidolgozott csoportosítása az egyazon seregbe tartozó csapatoknak olyan, hogy az ellenfél mozgulatai az ellenséges seregek parancsnokai elé új és újabb hadi problémákat tárhatnak, amelyeknek sokirányú és önálló megoldása a gyakorlat fővezetősége elé mélyreható tanulságokat szolgáltathat. Ez a költség és a résztvevőkkel szemben fokozottabb követelményeket támasztó gyakorlatozás azonban csak abban az esetben vezethet a megkívánt eredményre, ha minden közrejáró körülményt a háborus idők bizonytalan és kiszámíthatatlan jellegével ruháznak föl. Így például mind a két seregnek kizárólag a saját felderítő és kémiszolgálatának gyorsaságára és kiválóságára kell bízni magát abban a tekintetben, hogy ellenfele mozgulatairól és azok sikeres, vagy sikertelen voltáról hírt szerezzen. Ebből a szempontból a nagy nyilvánosság elől lehetőleg eltitkozzák a két sereg felállításának és csapatösszevonásának képét is. A főhadvezetőség bizik abban, hogy a közönség érdeklődéssel fogja kíséreni a nagygyakorlatoknak teljesen háborus szellemben történő lefolyását és semmi tekintetben nem kísérel meg a hadititkok fölfedését és nyilvánosságra hozását. Ugyesztintén remélik azt is, hogy a sajtóorganumok ezuttal elfogják hagyni a csapatok számarányának és menetirányának a gyakorlatok ideje alatt magánértesülések alapján közlését, ami az előző évek hadgyakorlatai alatt gyakran megtörtént.

A hírszolgálat kitűnő és pontos szervezése azonban a nagygyakorlatnál épugy, mint a valóságos háboruban a szükséges titkolózás leleplezésével fenyeget, úgy, hogy a sajtó kénytelen a felelősség jó részét elvállalni arra nézve, hogy nagy önfegyelmesséssel jár el a hírek közlésénél. Valóban nehéz feladat előtt állnak a szerkesztőségek hadgyakorlatok, de még jobban háboru esetén, amikor el kell hallgatni olyan értesüléseket is, amelyek ugyszólván a nagy nyilvánosság előtt megtörtént katonai előrenyomulásról, hadimozdulatról szólnak, amelyről azonban az ellenfél még nem tud semmit. Egy -- akár csak burkolt és sokat inkább sejtető hírlapi közlemény is elegendő lehet arra, hogy a hadimozdulataink tekintetében teljesen homályban botorkáló ellenséges haderő számára villámcsapásszerűen megvilágítsa a manővrizálás igazi céljait. Az újabbkori háborúk történetében számos példa akad erre. Ismeretes például, hogy az 1870-iki győzelmez német sereg Mac Makon metzi visszavonulásáról szerzett értesüléseit az angol sajtó közléseinek köszönheti és ismeretes, hogy ennek az értesülésnek Szerdán volt a következménye.

A főhadvezetőség abban a reményben van, hogy a hazai sajtó segítségére lesz szándéka megvalósításában és biztosan számít arra, hogy a lapok szerkesztőségei a csapatok előkészítő, felderítő és döntő mozgulatairól szerzett értesülé-

seiket a most említett szempontok figyelembe vételével fogják kezelni. Különbösen is a mostani nagygyakorlat a legkedvezőbb alkalmat adja arra, hogy a háborus, komoly időkben annyira szükséges és a haza érdekében álló tartózkodást és titoktartást a sajtó megtanulja és fegyelmességgel gyakorolja. A hadgyakorlatok fővezetősége természetesen gondoskodni fog arról, hogy a hazai sajtóorganumok idejében és a lehető részletességgel megkapjanak minden olyan értesítést, amely a nagyközönséget érdekelheti és a hadgyakorlatok műveleteit nem leplezi le.

Vizközről jelentik: Ferenc Ferdinánd trónörökös ma délelőtt háromnegyed tíz órakor Bártfáról automobilon Vizközre érkezett. Itteni szállásán Lipót Szalvátor királyi herceg, Jenő királyi herceg, a tábornoki kar, a hadgyakorlat vezetősége, valamint az alispán és a többi helyi funkcionáriusok fogadták. A trónörökös az összes megjelenteket megszólítással tün-tette ki.

A trónörökös ebéd után Sztropkora utazott. Talny alispánnál melegen érdeklődött a megyei dolgok iránt s meglepő tiszta magyarsággal szólította meg a jelenvoltagekat.

„Valami nagy botrányt!”

— A szökevény trónörökösnek cikke. —

Távirati tudósítás.

Páris, szeptember 12.

Toselliné ma zürichi kalandjainak elbeszélését folytatja és ottani életének első napjait írja le.

— Teljesen összetörve érkeztem Zürichbe. Rettenetes csalódás várt reám. Abban biztam, hogy fivérem mellettem lesz, de szomorúan tapasztaltam már az első napokban, hogy mindinkább visszahúzódik tőlem. Házassági terve foglalta le. Folyton Adamovich Vilma gondolt s engem, ki utjában álltam, megakadályoztam a szabad mozgásban, le akart rázni a nyakáról.

— Adamovich Vilma, a híres és ünnepelet színésznő egyáltalán nem tetszett nekem. Az első benyomásom róla határozott rossz volt. Modortalan asszony volt, hiányos műveltségű, rossz szokásokkal tele.

E kellemetlenségek mellett még nyomasztólag hatott rám az a félelem, hogy hátha visszavisznek Drezdába. Mi lesz akkor? Jót nem remélhetem, a legkedvezőbb esetet, hogy zár-dába csuknak, de lehet az is, hogy a bolondok házába. Azt gondoltam, hogy gyermekeim révén próbálnak majd visszacsalni és félttem attól, hogy gyermekeimnek nem tudok majd el-lentállni és követem őket.

— Mérlegelve a helyzetet mindinkább arra a meggyőződésre jutottam, hogy lehetetlen helyzetemből csak egy kiút van: *valami nagy botrányt kell okoznom*, hogy a hidat magam mögött felégessem, olyan botrányt, hogy viszatérésemnek még a lehetősége is ki legyen zárva.

Ekkor hirtelen Gironra gondoltam, aki megesküdt nekem, hogy mindig mellettem lesz, ha kívánom, segítőtársam lesz minden bajban. Azonnal irtam neki és ő már a következő gyorsvonattal Zürichbe érkezett.

— Én még haboztam. Nem bírtam az egész életemre kiható tett felelősségét elviselni s ezért még egy kísérletet tettem. Táviratoztam atyámnak Salzburgba és kértem, hogy adjon nekem menedéket kastélyában. Atyám azt felelte, hogy neki még más gyermekei is vannak s nem ér rá folyton az én ügyeimmel foglalkozni. Ezzel el volt vetve a kocka. Atengedtem magam Gironnak...

Építkező aradi egyházak.

(Átalakítják a román szentszék házát. — Épül az öregek otthona.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptem er 12.

Egy kivételével valamennyi aradi egyház nagyszabású építkezésekbe fogott, vagy rövid időn belül megkezdeti az építést, amelynek tervei már elkészültek.

Az aradi román szentszék már elkészítette a terveit annak a két emeletes palotának, amelyet a szentszéki hivatalok helyén épített föl a Batthyányi-utcában. Az eddigi rozoga ház helyén tehát új palota fogja hirdetni az egyház vagyonosodását.

A román püspökség szomszédságában fog fölépülni a román felsőleányiskola, amelyek előmunkálatai már folynak is. Ennek terveit Szántay Lajos készítette.

Már jókora épületrész készült el a Deák-Ferenc-utcában és a Weitzer János-utcában abból a palotából, amelyet a görög katolikus egyház épített Fenyves Károly építésszel. Eleinte úgy volt, hogy a templomot is ide építik, azonban később elálltak ettől a tervtől és elhatározták, hogy a Teleky-utcában fogják a templomot emeltetni.

Tudvalévő, hogy a zsidó hitközségnek tekintélyes összeg áll rendelkezésére az elagottak menhelye számára. A humánus intézmény eljáira a Haas- és Spietzer Ignác féle bőkezű hagystékokból jutott a legnagyobb összeg s ma már annyi pénz gyűlt össze, hogy a hitközség rövid idő múlva megvalósíthatja a nagylelkű férfiak tervét: fölépítheti az elagottak menhelyét. A nemes célt szolgáló épületet a Perényi-utcában fogják fölépíteni Reisinger Sándor terve alapján. A hitközség e célra megvette a Spietzer telekhez Simon Jenő ügyvéd 270 négyszögöl telkét huszonhétezer koronáért. A tervek már elkészültek és így hamarosan elkészülhet az az egyemeletes intézet, amelynek ezt a nevet adják: ÖREGEK OTTHONA.

A szerb egyház is serényen folytatja az építést annak a két emeletes háznak, amely a Szent István-utca és Kelemen-tér sarkán fogja emelni annak a városrésznek külső nivóját.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* Az Uránia új műsora nyolc meglepetésszámba menő újdonságot hoz a közönségnek. Változatos és élvezetes látványosságok gazdag sorozata a műsor, telítve aktuálitásokkal és műfilmeikkel. A műfilmek során a közönség különös figyelmébe ajánljuk Max Lindernek a szeniális mozzinésznak legújabb mókáját. A jeles művész hosszabb betegség után először lép a közönség elé, hogy kacagtató mókájával ismét derűs perceket szerezzen annak a publikumnak, mely már annyit és oly józúen mulatott Max Linder kifogyhatatlan humorán. Szám természetű szépségekben gazdag vidékein járva megismerjük ennek a szép országnak vizeit és jól ápolt csatornáit. A legújabb mozgófénykép újság az utolsó hét megörökítésre méltó aktualitását hozza gyönyörű felvételekben. A többi lebilincselően érdekes kép is alkalmas arra, hogy a közönség pompásan érezze magát az Urániában. 175

* A fekete álom. A legszenzációsabb mozgófényképet, melyben Asta Nielsen a szeniális dán művésznő nagy talentumának legszebb diadalát, aratja a Fekete álom című megrázó drámát szeptember 16-án mutatja be először az Uránia-színház. 175

* A fekete sapka az Apolló műsorán. A legizgalmasabb detektívdráma kerül szerdán színpadra az Apollóban. Sherlock Holmes a világhírű detektívszörnyen bonyodalmas és megrázóan idegizgató munkát produkál, amikor kinyomozza a fekete sapka rejtélyes történetét. A mindenkit érdeklő detektívdráma csak még holnap marad műsoron s aztán teljesen új műsor kerül bemutatásra. A szerdai műsornak a

detektívtörténeten kívül másik érdekessége az a pompás természetutáni felvétel, amelyet Meránról, a gyönyörű déli üdülőhelyről készített a kinematográfia. Ez a kép Dél minden bujaságát s megragadó szépségét viszi élethű formában a néző elé. Nem szabad megfeledkezni a szerdai műsor humoros képeiről sem, amelyek szintén elsőrangúak s kitűnő alkalmasak a közönség mulattatására. 175

HIREK.

A budai postarabló

beismerő vallomása.

— Nyomozás a cinkostárs után. —

Távirati tudósítás.

Budapest, szeptember 12.

Szlavek vizsgálóbíró — mint Budapestről jelentik — ma egész délelőtt a postarablók kihallgatásával volt elfoglalva. Pálincás Jánost reggel kilenc órakor két szuronyos fogházőr vezette fel a börtönből. Az erős vigyázat azért volt szükséges, mert attól lehetett tartani, hogy a mindenre elszánt ember szökési kísérletet tesz. Mivel a vizsgálóbíró akták tanulmányozásával volt elfoglalva. Pálincás addig leültették az előszobában.

— Na, ma egy hete se gondoltam, hogy hamarosan ide kerülök! — mondta tréfálkozva a szuronyos őröknek.

— Pedig gondolhatta volna, hogy előbb-utóbb kiderül minden, — jegyezte meg az egyik őr.

— Gondolta a fene. Honnan gondoltam volna? Olyan ártatlan vagyok abban a postarablásban, mint a ma született gyerek.

A diskurzus itt megakadt. A vizsgálóbíró szobájának ajtaján kidugta a fejét a jegyző:

— Pálincás Jánost vezessék bel!

A rab lekapta fejről a kapiját és egyenes testtartással — nyomában az őrökkel — bevoult Szlavek bíró szobájába.

Multak a percek s a negyedórák. Tizenegy óra volt már. Pálincás kihallgatása még mindig tartott. Közben elterjedt a törvényszéken annak a híre, hogy a postarabló beismerő vallomást tett, s töredelmesen bevallotta, miképp követte el a rablást, s hogy kik voltak a bűntársai. Pedig a vizsgálóbíró szobájából nem jött ki egy teremő lélek, se be nem ment senki. Kint nem akartak hitelt adni a szállongó híreknek, amelynek forrása teljesen ismeretlen volt.

Féltizenkét órakor félbeszakították Pálincás kihallgatását s most Galambos Pált vezették fel a vizsgálóbíróhoz. A postaszolga kétségbeesett, síró arccal ment be a szobába, de negyedóra múlva nevetve, a boldogságtól sugárzó arccal jött ki. A vizsgálóbíró nem látott nyomos gyanúkat a bűnösségére s ezért Galambos szabadlábra helyezését rendelte el. Galambos azt hitte, rögtön eleresztik. Csaló dott. Az ügyesség felfolyamodást jelentett be a vizsgálóbíró határozata ellen s míg a vád tanács nem dönt, Galambos továbbra is fogva marad.

Ezután Galambos Pálné, született Varga Éva, Pálincás János kedvesének a kihallgatása következett. A rendőri nyomozás rendkívül terhelő adatokat szerzett be arra, hogy ez az asszony be volt avatva a postarablásba. Galambosnét félóra hosszat vallatták, de hiába. Megmaradt a mellett, hogy ártatlanul keverték bele az ügybe. A vizsgálóbíró ezután kihirdette előtte a végzést, amely szerint elrendeli ellene az előzetes letartóztatás fentartását.

Délben ismét felvezették Pálincás Jánost a vizsgálóbíróhoz, aki folytatta vele a félbeszakított kihallgatást. És most már Pálincás János tényleg bevallotta, hogy a budai postarablást

ő követte el. Egy ismeretlen nevű ember volt a bűntársa, akinek a nevét nem tudja, de együtt raboskodott vele a soproni fegyházban.

Körülményesen elmondotta, mint eszelték ki a rablás tervét s hogy hajtották azt végre. A rablott pénzen megosztzkodtak s azóta nem találkoztak egymással.

A vizsgálóbíró a déli órákban értesítette a rendőrséget erről a vallomásról s intézkedett, hogy Pálincást délután kiérjék át a rendőrségre.

Ejjel jelentik Budapestről: Pálincás János kihallgatása ma késő estig tartott a főkapitányságon. Az eléje tett képek egyikében se ismert rá cinkosára ellenben részletesen elmondotta a rablás történetét.

Előadása szerint augusztus 17-én a Lipótköruton kószált, ahol egy villamos kocsis egy másik kocsival összeütközött. Nagy tömeg gyűlt össze, amelybe ő is belevegült. Egszerre valaki a hátára ütött:

— Jó napot Pálincás.

Csodálkozva nézett hátra, mert nem ismerte az illetőt. Az idegen aztán elmondotta, hogy a fegyházból ismeri Pálincást. Majd beszélgetés közben azt mondta, hogy jó volna egy kis pénz. Később hívta, hogy menjen át Budára, ahol egy kocsmában lerészegedtek s azután mentek a postahivatalba. „A pénzt társa vette el, ő csak fenyegette a hivatalnoknőket. Mikor aztán a társa a pénzt elvette ő egy oszmót kikapott a kezéből s úgy menekültek, az egyik jobbra a másik balra. Azóta nem találkoztak.

Pálincásnak ez a vallomása hazugságnak látszik és valószínű, hogy az egész előadással csak a szeretőjét akarja menteni, nehogy továbbra is az orgazdaság gyanuja alatt álljon.

— Az időjárás. (Az országos meteorológiai intézet hivatalos jelentése.) Jólát: Tulnyomóan derült és melegebb idő várható. — Távirati prognózis: Száraz, melegebb. — A hőmérséklet déli 12 órakor 19.8 Celsius fok.

— Tisza Kálmán nagyváradi szobra. Nagyváradról írják: Vasárnap délelőtt a vármegyházán összeült a Tisza Kálmán szobra ügyében kiküldött városi és megyei bizottság és Miskolczy Ferenc dr. főispán elnöklése mellett a szobor elhelyezése felől tanácskozott. A bizottság élénk eszmecsere után kimondta, hogy a szobor helyéül legalkalmasabbnak találja a Tisza Kálmán-teret és pedig az öt utca torkolásába nyíló második tér felső részét. Az értekezleten a főispán beszámolt a szobor-alapról is, amely egyelőre még gyöngye egy monumentális szobor költségeihez. Mintegy 30.000 koronára volna még szükség. A bizottság abban a reményben van, hogy az összeget a vármegye és a város közösen megszavazzák és így a szobrot mielőbb felállíthatják. Az értekezlet befejezése után a bizottság a helyszínén is meggyőződött az elhelyezés előnyeiről s kijelölte a helyet, ahol a szobor állani fog.

— Fodrásziskola Aradon. Az aradi fodrászok és borbélyok azzal a tervvel foglalkoznak, hogy fodrász-iskolát állítanak Aradon fel. Az iskolában a növendékeket főleg a finomabb munkákra, paróka készítésre, női fésülésre fogják tanítani. Az indítványt a tervezők a legközelebbi fodrászgyűlés elé terjesztik s ha ott elfogadják, kérvényüket azonnal felküldik a miniszteriumhoz jóváhagyás és engedélyezés végett. A hír szerint az iskola hamaros felállításának semmi sem áll útjában.

— Repülőgépen Szan-Franciszkóból Newyorkba. Szan-Franciszkóból táviratozzák: Fowler aviatikus ma megkezdte repülését Newyorkba, amelyre 50.000 dollár díj van kitűzve.

— Királynői termet. Egy nagy titok lappang ebben a városban. Azaz, hogy nem is nagy, még kevésbé titok, hanem egy nő. Egy nő, felruházva a legjobb kellékekkel, előkelő, tisztamultu, gyönyörű szép, szőke, uri. Ha még ez sem elég, hozzátehetjük, hogy királynői termet. Mindez „Az Est” című napilapnak következő, tegnapi apróhirdetéséből tűnik ki:

Uraim! Előkelő családból származó, tisztamultu, művelt, királynői termetű, gyönyörű szép szőke urileány igazi gentleman pártfogását kéri. Jelígem: „Királynői alak” Arad, poste-restant.

A legkiválóbb szakértők nem találták ki eddig, hogy kiről van szó. A találgatás nagyban folyt, de minden egyes „tip”-ről hamarosan megállapították, hogy vagy nem származik előkelő családból, vagy nem tisztamultu, vagy királynői termetű ugyan, de pupos. Elvégre voltak már pupos királynők is.

— A jegyző bünei. Torontálmegye alispánja katonaszabadítás, család, sikkasztás, okirathamisítás és aktalopás büntetteinek gyanuja miatt Jovanovics Györgyöt, a vármegye egyik legnagyobb községének, Felső-Ítebének jegyzőjét állásától felfüggesztette. Jovanovics az alispán határozata ellen a megyei közigazgatási bizottsághoz felebbezett. A súlyos váddal terhelt jegyző felebbezését tegnap tartott ülésében a közigazgatási bizottság elutasította és az alispán felfüggesztő határozatát helybenhagyta. Az egész vármegyében nagy érdeklődéssel néznek a szenzációsnak ígérkező ügy további fejleményei elé.

— Edison elutazása. Budapestről jelentik: Edison és családja ma délelőtt tíz órakor automobillra ült és Győrön át Pozsonyba utazott. A mai éjszakát ott tölti, azután ugyancsak automobilon Prágába megy. Elkísérte erre az utra Fodor István udvari tanácsos is.

— Allatégető kemence Pécskán. Modern egészségügyi intézménnyel látják el nem-sokára Ópécskát. A község képviselőtestülete ugyanis elhatározta, hogy a sintértelepet megszünteti, az elhullott állatokat nem ásatja el, hanem az állati hullák égetésére kemencét szerez be és jövőben az elhullott, lebunkózott állatokat elégetteti. Ha a község határozata, amelyet most terjesztettek föl Aradmegye törvényhatóságához jóváhagyás végett, végrehajtásra kerül, akkor Ópécska megelőzi Aradot, ahol még vidáman virul a sintérdomb intézménye.

— Richter otthon. Sénából táviratozzák: Richter mérnök ma megérkezett, a rá váró tömeg egészen megtöltötte a nagy állomásépületet. A lelkesült emberek hazáig kísérték a kiszabadult mérnököt, kit az egész városban nagy ovációkban részesítettek.

— Az aradi vállalkozó és a temesvári repülés. Temesvárról jelentik: Csermák János pilóta tegnap délután ismét felszállt és majdnem félóra hosszat repült pompás szerkezetű géppel. Körül röptülte a nagy gyakorlóteret, majd a belvárosi Losonczy-teret kerülte meg 3-400 méterre magasságban. A temesvári repülés ügye még eddig nem nyert befejezést. A rendőrség szigorubb feltételeket szabott az aradi impresszáriónak, aki azokat aligha fogja betartani. A pótrepülés napja így valószínűleg elmarad, dacára, hogy Csermák vasárnapig szívesen rendelkezésére áll a vállalkozónak.

— Halálozás. Szegedről jelentik: Poltzner Jenő volt országgyűlési képviselő, a függetlenségi párt oszlopos tagja, 76 éves korában elhunyt.

— Repülés botrány nélkül. Az a sajnálatos botrány, amely vasárnap Temesvárott Csermák János repülése körül támadt, teszi aktuálissá fölemlíteni ama valóban szép viselkedést, amit a románok tanúsítanak az ő nemzetiségükből származó aviatikusokkal szemben. A románok példát vesznek a franciáktól: hogyan kell nemzeti ügyvévé tenni az aviatikát. A románok belátták, hogy a közölők való aviatikust minden módon támogatni erkölcsi kötelességük és csak úgy menthetik meg az üzleti vállalkozók kezéből, ha a repülést kulturális műveletnek tekintik. E hónap 17-én Nagyszebenben a gyakorlóteremen felszáll *Vlajku* román aviatikus. De nem magánvállalkozó rendezte a repülést, hanem az *Assoziacune* című román kultúregylet. Valószínűleg kulturálnepnek tekintik a románok ezt a repülést úgy annyira, hogy az arra szóló meghívókat *Barseán* András, a román kultúregylet elnöke küldte szét. A románok szerint a kultúregyleteknek nemcsak az a feladatuk, hogy jól-rosszul sikerült felolvasásokkal terjesszék a műveltséget, hanem egyéb kultúrferiasokat is könnyen hozzáférhetővé akarnak tenni a publikum számára és nem engedik, hogy ezekből hasznot szerezzenek élelmes üzlet-emberek.

— Véres kardpárbaj színhelye volt e hó 11-én a kora reggeli órákban a lugosi honvédségi lakotanya vívóterme. A lugosi társadalom két ismert bankhivatalnok tagja, *Hoffmann* Zsigmond és *László* Miklós vívott egymással súlyos feltételek mellett kardpárbajt, melyre kávéházi összeszólalkozás adott okot. A párbajt mindjárt az első heves összecsapás után be kellett szüntetni, mivel mind a két fél karján súlyosan megsebesült.

— Urileányból parasztnyecske. A fehér-megyeyi Sárbogárd községnek nagy szenzációja van: *Barta* Hermin 17 éves urileány, egy járásbíró özvegyének unokahuga, aki négy gimnáziumot is végzett — megszökött egy *Udvardi* József nevű parasztlánygyermekkel. A fiatalok a legény egy rokonához költöztek Sárbogárdra s ezek úgy tudták előkeríteni őket, hogy a leány apja szintén beleegyezett a házasságba. Az apa Münchenből, ahol egy cipőgyár vezetője, érkezett meg Sárbogárdra s amikor a leány előkerült, erőszakkal magával vitte Münchenbe. De a szerelmesek nem tudnak egymás nélkül élni. A leány megszökött Münchenből is és most boldogan sétál otthon Sárbogárdon az ő Józsiájával. Persze várják a szülői beleegyezést, hogy a törvény előtt is egybekelhessenek.

— Gyújtogaté banda a Battonyán. Szombat délelőtt félrevették a harangokat Battonyán. *Bálint* János háza kigyuladt s mire a tűzoltók megérkeztek, a ház porig égett. A szomszédok erőfeszítése s munkája mentette meg a többi házakat is a pusztulástól. Vasárnap délelőtt, mikor a nép legnagyobb része a templomban ajtatoskodott, megint félrevették a harangokat, megint azon a soron pusztított a tűz, mint szombaton. Ezuttal azonban nagyobb volt a borzalmas elem pusztítása. *Kolozsy* Bálint portáján keletkezett a tűz s csakhamar átcsapott *Oláh* Mojsza portájára, a heves szélben a tűz gyorsan terjedt s alig félóra alatt *Nagygyörgy* János és *Sirá* Ágoston házai is a lángok martalékaivá váltak. A nagy tűz, mely még házat pusztított el, az egész utcát, sőt Battonya egy részét is az elpusztulással fenyegette s csak a battonyai tűzoltóság fáradságot nem ismerő munkálkodása mentette meg Battonya községet a nagyobb veszedelemtől. A tűz után azonnal vizsgálatot tartottak. A vizsgálat kétséget kizáró módon megállapította, hogy a tüzet gyújtogatás okozta. A csendőrség már le is tartóztatott 3 gyanúsítottat, neveiket egyelőre a vizsgálat érdekében nem közölték.

— Katasztrófa az oltárnál. *Rózsahegy* Gyula váci kanonok tegnap Pestlőrincen járt s *Winnert* Béla lelkészszel megnézte a templom oltárkövét. Közben meglökte az oltárt s egy szobor *Winnert* fejére zuhant. *Winnertet*, aki súlyos agyrázkódást szenvedett, a Szent István kórházba szállították.

— Nagy tűz. Temesbudino községben ma délben tűz támadt, amely csakhamar lángba borított több házat. Délután három óráig négy ház, sok melléképület, igen nagy értékű beherdott gabona lett a tűz áldozatává. A jözseffalvai, iktári lakosság Budinera sietett, hogy a tűz oltásában segítse, de estig a romboló elemet megfékezni nem sikerült.

— Elfogott betörő. A pécskai csendőrség értesítette az aradi rendőrséget, hogy elfogta *Gligor* Péter országosan körözött többszörös betörőt. *Gligor* Aradon *Tausch* József osztrák mester kárára hétszer követelt el betörést, de a rendőrség még más büntetéseket is gyanúsítja, azért intézkedett, hogy a foglyot szállítsák Aradra.

— Tízéves találkozó. Nagybecskerekén 1900—1901. évi közösi közigazgatási tanfolyamon volt azon hallgatók, akik még nem jelentkeztek, felkértek, hogy a folyó hó 16 és 17-én Nagybecskerekén tartandó 10 éves találkozóhoz részt venni szíveskedjenek és azt sürgősen *Paulin* János temesújfalui jegyzővel közödjék.

— Az aradi kereskedők és a telefon reformja. Az Aradi Kereskedők Köre a most jövő ősszel is megkezdte a kereskedelmi aktuális kérdések megvitatására szolgáló estéit. Az első ily vita-est szeptember 19-én, kedden este 9 órakor lesz, annak tárgya a *telefon reformja*. Tudvalevő, hogy a kereskedelmi miniszter új telefon díj-szabást dolgoztatott ki és ezt véleményezés végett kereskedelmi és ipari szakképviselőknek kiadta. A vita est az új díj-szabás részleteivel foglalkozni. Magának a reformnak ismertetője és az ügy előadója *Sándor* Arthur aradi kereskedő lesz. A vita-est a kör ideiglenes helyiségében, *Haszinger* utca 5. sz. lesz és arra a kör vezetősége az érdeklődők figyelmét már most felhívja.

— A legmagasabb kitüntetéssel „Arany érem”-mel lett kiüntetve *Globus* tisztító kivonat, *Polo* folyékony fém-tisztító, *Globin* és minden egyéb az ifjabb *Fritz* Schulz betéti társaság *Aussig* a/E gyártmánya a német droguisták szövetségének második szakkiallításán. Újabb bizonyítéka és lejobb elismerése annak, hogy ezen készítmények valóban elsőrangúak és a legjobbak. Más oldalról is legmagasabb kitüntetések nyertek e cég, mint „Arany érem” párisi világkiállítás 1900. „Grand prix” világkiállítás St. Louis 1904. „Arany érem” Nürnberg 1906. Millió háziasszony használja a már évek óta bevált *Globus*, *Globin* és *Polo* készítményeket. Minden egyes kísérlet meggyőző és állandó híveket szerez. 6979

— Minden gyógyszerésznek és droguistának érdeke, hogy reklámanyagok szétszórásával növelje cikkeitnek forgalmát. A „*Lysiform*” fertőtlenítő-szer elismert, kitűnő szer, mégis *Keleti dr.* és *Murányi* vegyészeti gyárosok, Ujpest 2/b ingyen és bérmentve küldenek reklámanyagot (csomagoló papírt, plakátot, brosurát, számoló cédulát stb.) azoknak, akik „*Lysiform*” elárúsításával foglalkoznak. Kérjen egy reklám-ládat. 6963

— Kizárólag szülőket érdekel! A közelgő őszi idény beálltával gyermekeiknek egészségül és saját takarékosági szempontjából a legjobbnak elismert hazai gyártmányu *Anatomiai* cipőket vásároljon. Kizárólag fiókunkban kaphatók. *Moskovits* anatomiai cipőgyár fiókjától. Arad, Szabadság-tér 18. 2331

— Aradmegye nagy fali térképe az új helységnevekkel megjelent és *Ingusz*, valamint *Kerpel* könyvkereskedő cégeknél kapható. 3459

— Használt iskolakönyvek felárban. Használt, de jó állapotú, tiszta, legújabb kiadású, bekötött tankönyvek az új iskolaidényre felárban kaphatók *Kerpel* Iszó könyvkereskedésében. E cég az előző év tankönyveit méltányos áron átveszi. 3071

— Francia hűvők legbiztosabb készítésével — házilag — a hűvőszarva 1 üveg 60 fillér. *Vojtek* és *Welsknál*. 4501

TARKASÁGOK.

(Krisztavásár.) A napokban karfovétefi próba volt a budapesti Király-színházban. Vagy háromszáz reményteljes ifju és hölgy jelentkezett *Beöthy* László igazgatónál, akik aztán bártortalanul, de duzzadó ambícióval énekelték el kiadé dalukat, vagy operett-áriájukat. Az érdekes krisztavásár természetesen bő tarat engedett az önkéntelen humornak.

Egy ríktó ruhás, piroskalapos leány jelent meg *Vincze* karmester zongorája előtt.

— Mit akar énekelni? — kérdezte a karmester bátorítólag.

— A „Luxemburg grófja”-ból a Gimbelem-gombolom!

Vince elkezdte a dalt és a leányka belefog az éneklésbe. Rettenetesen hamisan énekel s nagy kinnal átvérgődik az első szakasszon. Aztán nagyot lélegzik és elkezdte a refrént:

— Gimbelem ...

— Ebben a pillanatban *Beöthy* int és így szól a leányhoz:

— Elég fiam, ne folytassa tovább. Gimbelem még itt gimbelhetett, de gombolni már csak — odahaza fog.

Sápadtaron, hórihorgas ifju énekelte jobbjára méltó buzgalommal a „Cigány szerelem”-ből.

Beöthy igazgatónak nem tetszett a produkció és részvétellel kérdezte:

— Miért akar Ön a színi pályára lépni?

A fiu ábrándozva rebegi:

— Igazgató ur, valami úgy vonz engem a deszkák felé.

Beöthy igazgató száraz hangon jegyzi meg:

— Hát akkor miért nem megy — asszialsznak!

(Az okos tanu.) A jelenet nem úgy kezdődik, hogy „állj elő vén Márkus, vadd lo s süveg”, hanem így:

Járásbírósnál igénytárgyalás folyik. A bíró az igénylő felperes által bejelentett *Szolid* Izidor egyfogatú tulajdonost akarja tanuképen kihallgatni. A szokásos kérdéseket intézi hozzá. Figyelmestem, így szól, hogy az igazat, és csak az igazat vallja, mert vallomására esküt kell tennie.

— Igen, mondja *Szolid* Izidor.

Azután:

— Nem ígért a vallomásáért senkiesem pénzt, kérde a bíró.

— Nem kérem.

— Vallomására nem tanította ki senki:

Egy sokat jelentő kézmozdulat felülről lefelé, sajnálkozó bus moraj jobbról balra, majd a bajszon egy simítás és imígyen szól *Szolid* Izidor:

— Ugyan kérem, kell is engem már tanítani ...

MULATSÁGOK.

(=) Ujoc-bál. Az ujszentannai besorozott ifjuság szeptember 23. napján, Ujszentannán, a *Zimmermann*-féle vendéglő összes helyiségeiben zártkörű regruta-bált rendez. Belépő díj: személyenkint 1.20 kor. családjegy 3 kor. Kezdeté este 8 órakor.

TANÜGY.

(-) Áthelyezés. A kultuszminiszter *Brauner* Ferenc dévai állami főreáliskolai tanárt a temesvári állami főreáliskolához helyezte át.

Mit használjunk.
hajhullás és fejkorpa

ellen

3611

Mint a hajhullás és korpaképződés leg-hathatósabb ellenszere a világhírű Dr. William Patterson-féle szappanoltott és többszörösen rectificált petroleum kivonattal van elismerve. Ezen kivonattal a forgalomban

Dr. William Patterson
American Hair Petrol

néven szerepel. Egy üveg ára 2 korona.
Kapható Aradon

Hánzu Nestor
Vöröskereszt Drogeria
Weltzer János-utca 2. sz.

Magyarországi főlerakat: Barabás és Stefanovits drogisták, Budapest, Alagut-utca 5. szám alatt.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Ujaradi gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Ujarad, szeptember 12.

Meteor időjós szerint szeptember hónap nem fog esapadéban szökőködni. Fontos lenne, hogy esőt mielőbb kapjunk.

A gabonauzlet irányzata tartott.

Elkelet a mai piacon:

2500 mm. buza	11.50—11.70
100 mm. roza	9.50—9.70
100 mm. árpa	8.20—8.50
300 mm. tengeri	8.10—
100 mm. zab	8.50—60

As árak ötven kilogrammonként, koronákban értendők.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Távirati tudósítás

Budapest, szeptember 12

Amerika 1-el olcsóbb. Kínálat, vételkedv mérsékelt, 40 ezer mm. 5—10 fillérrel olcsóbb.

As árak 50 kilónként számítva:

	Dél	2 óral
	sárlat	sárlat
Buza 1911. októberre	11.91—11.92	11.94—11.95
Buza 1912. április	12.08—12.09	12.13—12.14
Rosa 1911. októberre	10.16—10.17	10.22—10.23
Tengeri 1912. május	8.36—8.37	8.39—8.40
Zab 1911. októberre	9.34—9.35	9.62—9.63

A Temesvári Lloyd-Társulat

terménycsarnokának hivatalos árjegyzése.

Távirati tudósítás.

(Árak 50 kilogrammonként korona értékben.)

1911. szeptember 12.

Buza (szokvány-minőség):

76 kilogrammos	—	—	11.23—11.25
77	—	—	11.25—11.30
78	—	—	11.30—11.35
79	—	—	11.35—11.40

Buza (Temesvári keresk. ár):

75 kilogrammos	—	—	11.10—11.15
Rosa	—	—	9.35—9.40
Árpa	—	—	8.50—8.55
Zab	—	—	8.45—8.50
Tengeri	—	—	8.30—8.35

Budapesti értéktőzsde (Táv. jelentés).

Szeptember 12.

Magyar aranyjárdék 4 ⁰ / ₀	—	—	111.25
Magyar koronajárdék 4 ⁰ / ₀	—	—	10.90
Magyar koronajárdék 3 ¹ / ₂ ⁰ / ₀	—	—	80.35
Magy. földteherm. kötvény 4 ⁰ / ₀	—	—	91.75
Horvát-szlavon földteherm. kötvény	—	—	92.50
Magyar nyeresémsorsjegy kölcsön	—	—	218.—
Tiszaszab. és szegedi sorsjegy kölcsön	—	—	155.—
Oszták járadék papírban	—	—	92.20
Oszták járadék esztibe	—	—	95.90
Oszták járadék aranyban	—	—	116.—
Oszták koronajárdék 4 ⁰ / ₀	—	—	92.10
1880. évi osztrák államsorsjegy	—	—	157.—
Oszták-magyar bankrészvény	—	—	19.85
Magyar hitelbank-részvény	—	—	842.—
Oszták hitelintézeti részvény	—	—	648.50
Oszt.-magy.-államvasuti részvény	—	—	739.—
30 frankos arany (Napoleonkor)	—	—	19.10
Német birodalmi márka	—	—	117.75
London vista	—	—	241.17 ¹ / ₂
Paris vista	—	—	95.52 ¹ / ₂
20 márkás arany	—	—	28.54

Kőbányai sertéspiac.

Szept. 12

Szeptember 11. Magyar elsőrendű: Fialat nehéz (páronként 320 kilogrammon feletti súlyban) 160—161 fillér. Fialat közép (páronként 251—320 kilogrammig terjedő súlyban) 165—167 fillér. Közép (páronként 240—280 kgr.) 170—172 fillérig.

Sertéslétszám: 1911. évi szeptember hó 8. napján volt készlet 29096 drb. — 1911. szeptember hó 9-én felhajtott 558 drb. — 1911. szeptember 9-én elszállított 224 drb. — 1911. szept. 11. napjára maradt készletben 29430 drb.

A hizott sertésüzlet irányzata: változatlan.

Felelős szerkesztő:

Belgár Lajos.

URANIA

szépségkép színház.

(Báró Simony-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Ma szerdán 1911. szeptember 13

1. Mirtus koszoru. Dráma. — 2. A kis király. Humoros. — 3. Sziámi vizek. Term. szet után. — 4. Szomszéd és szomszédnő. Vigjáték. — 5. A nagypapa. Dráma — 6. Szegény barát. Humoros. — 7. Váratlan hódítás. Komédia. — 8. Mozgófénykép ujság. Aktualitások kinematográf felvételben.

Előadások 8. u. 6 órától kezdve este 11 óráig.

Helyárak: I. hely 1 kor., II. hely 80 fill., III. hely 60 fillér, IV. hely 40 fillér, V. hely 20 fillér.

Utolsó előadás este 11 óráig.

A hölgyek kéretnek a nézőtérre kalap nélkül megjelenni.

As előadások tartama 2 óra.

As előadásra bármikor be lehet menni.

APOLLÓ SZÍNHÁZ

az Andrássy-téri új Lloyd-palotában.

Urania Magyar Tudományos Színház aradi színpadja

Ma szerdán, 1911 szeptember 13 án:

1. Merán és környéke. Természettudáni felvétel. — 2. A rövidlátó tanítónő. Humoros. — 3. Egyedül a világban. Egy kisfiú megható története. Remek színjáték. — 4. Az olasz hadsereg robbantó gyakorlata. Látványos. — 5. A megbabonázott őrtorony. Amerikai szenzáció. — 6. Élőképek. Amerikai látványosság. — 7. Sherlock Holmes A fekete sapka. Szenzációs eleger kép. — 8. Lemke aszszonyi védelem alatt. Kacagató.

Előadások délután 6 órától.

Helyárak: Páholy ülésenként 1 kor. Zártszék 1 kor. I-ső hely 80 fillér, II-ik hely 60 fill., III-ik hely 40 fill., IV-ik hely 20 fill.

Műsort ingyen kapni a jegyszedőknél.

Saját zenekar.

Ruhatár. — Buffet.

Arad, Andrássy-tér 17.

(Reinhart-ház.)

Férfi kelengye óriási választékban.

Nagy raktár nyakkendő különlegességekben — Férfi felöltők, Raglanok és gummi kabatok 80 koronától.

Intézeti flu kelengyek dus választékban.

Szabott árak! — Szolid kiszolgálás! Városi és megyei telefon 765

NYILTTÉR.*

Köszönetnyilvánítás.

Mindazoknak, kik felejthetetlen kedves halottunk

Apor Gyula

végtségén megjelenésük, valamint köszoruk küldésével nyilvánított részvétükkel végtelen fájalmunkban osztoztak, ezton is hálás köszönetünket nyilvánítjuk.

A gyászoló család.

Limbeck János és fia

első magy. kir. szab. ércokoró-gyára és temetőrendező intézetéből.

Arad, színház-épület Városi és megyei telefon: 93.

Özv. Knothy Gézáné szül. Vadányi Vilma mélyen szomorodott szívvel jelenti, szeretett jó férje, illetve édes apa, testvér, após és rokon

Knothy Géza,

nyug. urad. tisztartó,

f. évi szeptember hó 12-én reggel 1¹/₂ órakor, életének 67-ik és boldog házasságuk 38-ik évében, rövid szenvedés után történt jobblétre szenderültét.

A boldogult földi maradványai szeptember hó 13-án d. u. 4 órakor fognak Sárossy-utca 4. számú saját házában ág. hitvallásu ev. szertartás szerint tartandó ima után a felső temetőben lévő családi sírkertben örök nyugalomra tételni.

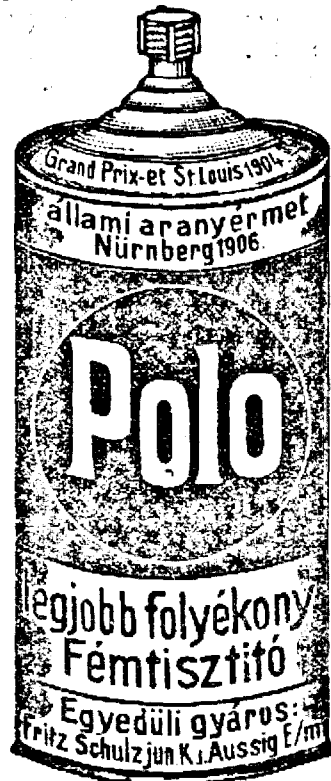
Béke hamvaira! 4414

Arad, 1911. szeptember hó 12-én.

Knothy Sarolta férj. Nagy Vilmosné, Knothy Blanka, Dr. Knothy Viciór, Knothy Irma, gyermekel. Id. Czibere Istvánné szül. Knothy Irma, Knothy Gyula, Zalay Józsefné szül. Knothy Róza, testvérei Knothy Árpád, unokatestvére. Dr. Nagy Vilmos, veje.

Kérjen Polo

Bádopalackok csak a törv. védett-csepp-meglakarítási-berendezéssel

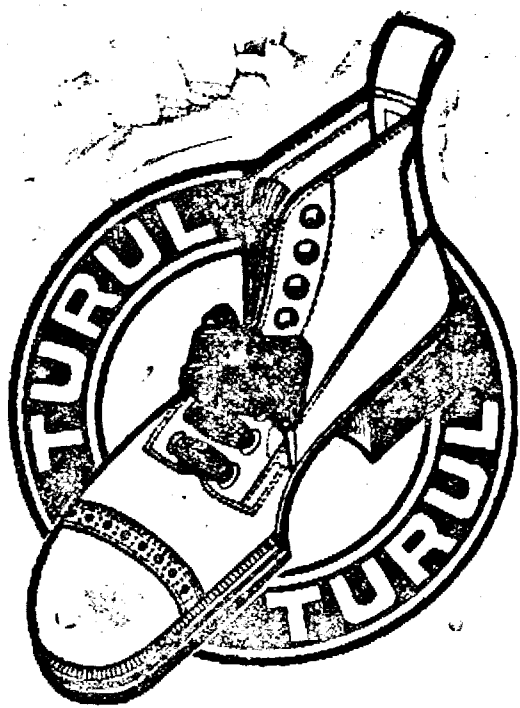

Mindenütt Kapható

Kérjen ingyenpróbát

6979

Maidt és Schrodt

„TURUL“-CIPŐ

elegáns,
tartós,
jutányos.

Turul Cipőgyár részv. társ. Temesvár.

Főraktár: Arad, Andrásy-tér 13. Minorita-palota.

Üzletvezető: **WEINBERGER EDE.**

2932

1200 munkás és alkalmazott. Árjegyzék ingyen és bérmentve. 130 fiók a bel- és külföldön.

LEGUJABB ÉS LEGFINOMABB COSTÜMKELMÉK MEGÉRKEZTEK! 140—150 cm. szélességben.

Az idény legnagyobb újdonsága **Doubl-kelmék**, amelyek kirakatainkban már megtekinthetők. — A n. é. közönség szives figyelmét felhívjuk, hogy külön osztályt létesítünk **fekete és tegethóf** kelmékből, ezek közt különös gondot fordítottunk azon **tegethóf** kelmékre, amelyek a felsőbb leányiskola és polgári iskola növendékeinek valók. Ezen kelmeket rendkívül olcsó ártért árultjuk, feltétlen jó minőség szintartó és semmit sem gyürődnek. Ezen kelmék nevei: **120 cm. széles méterenkint: Tisza K 2-60, Abbazia K 3—, Julia K 3-60. 140 cm. széles: Fiume K 5.**

1861

ROSENBLÜH H. ÉS TSA.

Női és leányfelöltők

Ujjonnan megnyilt áruházunkban kizárólag női és leány gyermekfelöltők, eredeti angol és berlini újdonságok, olcsó szabott árak mellett a legelőnyösebben beszerezhetők

György Menyhért és Tsa
Arad, Andrásy-tér 8. sz.

A Minorita templom bejáratával szemben,

PS
P
N
H
E
R
T
E
S
T
S
A

Telefon

3751

PS
P
N
H
E
R
T
E
S
T
S
A

855.

MAUTNER R.

— olcsó áruház. —

!! Nagy olcsóságok érkeztek !!

Tömeges vételeim utazásából haza érkeve van szerencsém a n. é. helybeli és vidéki igen tisztelt közönségnek b. tudomására adni, hogy az alanti elősorolt áruk nálam **feltűnő olcsó árban** kaphatók míg ezen készlet tart. **Angol costum-**

kelmék, angol férfi szövetek félárban, flanel Barchetok, Pique Barchetok, Schal kendők, ágyterítők, futószőnyegek, vásznak, schiffonok, kanavásznak, damaszt asztalneműek, fehér lendamaszt ágynemű készletek, törülközők, valódi rumburgi vásznak, stb. stb. itt elő nem sorolt cikkek úgy mint fentiek szintén **meglepő feltűnő jó minőségben és feltűnő olcsón kaphatók.**

Mautner R.

olcsó áruház Hunyady-utca 1. sz.

Üzleti órák reggel 7-től—12-ig.
Délután fél 2-től este 7 óráig.

4041

Költözködők figyelmébe!
Villamos világítási berendezéseket
csillárokkal
együtt kedvező fizetési feltételek
melletti szerel és szállít = 1789

KOCH DÁNIEL
Villamoscsomag és telefonberendezésvállalkozó
Arad, Deák Ferenc-utca. 42.

Építetők figyelmébe!
Csobán Tivadar
építészeti irodája.

Arad, Deák Ferenc-utca 20a. sz.
Van szerencsém értesíteni az építetők közönséget, hogy az építészeti téren mindennemű munkákat, egymint:
tervezéseket, új építkezést, régi épületek átalakítását úgy helyben, mint vidéken a legjutányosabb árban készik.
Tisztelettel:
Csobán Tivadar,
építész.
2681

20856—1911. szám.

Hirdetmény.

Közhírré tesszük, hogy határunkban a kukoricatörés megkezdésének határidejét szeptember hó 15-re állapítottuk meg.
Arad, 1911. szeptember hó 9-én.
A városi tanács.

Virág Kálmán

építőmester

elvállalja magán- és bérházak, valamint nyaralók stilszerű tervezését, művezetését, felépítését és leszámolását. Ugy szintén gazdasági épületek, silos és mindennemű beton és vasbeton munkák szakszerű elkészítését iroda és gyártelep:
3821 **ARAD,**
Erzsébet-körút 59. sz.
Telefon szám 65.

25190/1911. szám.

Versenyfárgyalási hírdetmény.

Az aradi m. kir. Jóságigazgatóság pályázatot hirdet a Temesvármegyében fekvő Szakálháza községben a romai katólikus lelkészlaknál szükséges átalakítási és helyreállítási munkálatok végrehajtására. Kikiáltási ár 12203 korona 04 fillér.
Ezenkívül a kiszolgáltatandó kézi és igásnapszám értéke 1396 korona 09 fillér, mely a községi híveket terheli és (természetben,) vagy készpénzben lesz kiszolgáltatva.
A zárt írásbeli versenyfárgyalás Aradon, a kincstári állami jóságigazgatóság hivatalos helyiségében 1911. évi október hó 5. napján d. e. 10 órakor fog megtartatni.
Ajánlattevő az ajánlott összeg öt (5)%-ának megfelelő készpénz, vagy elfogadható értékpapirokból álló bántspénznek valamely kir. adóhivatalnál történt letétet igazoló nyugtával felszerelt, ivenként 1 koronás bélyeggel ellátott, lepecsételt és kellő felirással ellátott írásbeli ajánlatot tartozik benyújtani, amelynek tartalmaznia kell ajánlattevő azon nyilatkozatát, hogy ő az árlejtési és szerződési feltételeket ismeri s magát azoknak aláveti.
Az ajánlatban az ajánlott összeg számokkal és betűkkel világosan kiirandó.
Ajánlatok az aradi m. kir. állami jóságigazgatóságnál 1911. évi október hó 5. napjának d. e. 10 óráig nyújthatók be, a hol a tervrajz, költségvetés és a feltételek a hivatalos órák alatt megtekinthetők.
Elkészt, utóajánlatok, vagy táviratok nem fognak figyelembe vétetel.
Aradon, 1911. évi szeptember hó 9-én.
Magyar Királyi Állami Jóságigazgatóság.
Utánnomás nem díjaztatik.

4868

Alkalmi vételek és eladások

Ékszerfárgyakban

arany és ezüstneműekben, Arad legnagyobb óra- és ékszerraktára

Deutsch Izidor

óra- és ékszerész
Woltzer János-utca, Minorita-palota

Zálogcédulák

arany és ezüstneműek, gyémánt és briliáns tárgyak a legmagasabb árban megvételnek vagy más tárgyakra átcsereitelnek
TELEFON 438. TELEFON 438.

Husserl Manó

Arad, Szt.-Pál-utca 11. sz.
Telefon 348. szám.

Csatornázás és vízvezeték szerelő bádigos. Készítmó-dern butor veretet. Fém-csiszolás, galvanizálás. (Nikkelezés, vörös és sárga rezezés, horgonyozás, ónozás, aranyozás, ezüstözés.) 8341

Galvanoplasztikai munkák

A forró nyári hónapok rendkívül elősegítették az összes ragályos betegségek kitérését és elterjedését. Tény, hogy a

KOLERA

vörheny, kanyaró, typhus, himlő és egyéb ragályos betegségek nyáron fokozottabb erővel lépnek fel, mint más évszakokban, miért is szükséges, hogy minden háztartásban egy megbízható fertőtlenítő szer közzé legyen. A jelenkor elismert legmegbízhatóbb fertőtlenítő szere a

LYSOFORM

szagtalan, nem mérgező, olcsó és eredeti üvegekben 80 filléres minden gyógyszer-tárban és drogériában kapható. Hatása gyors és biztos, miért is az összes orvosok betegágyak fertőtlenítésére, antiseptikus kötözéseknél (sebekre és daganatokra) kéz- és arcmosásra és ragályok elhárítására, nőknek altesti irrigációra stb. mindenkor ajánlják

Lysoform-Szappan

finom, gyenge piperezsappan, lysoformot tartalmaz és antiseptikus hatása. Alkalmazható a legkényesebb bőrre, sőt csecsemőknek is; szépíti, megpuhítja és illatosítja a bőrt. Egy kísérlet és ön a jövőben kizárólag ezen szappant fogja használni.
Darabja 1 korona.

Fodormenta-Lysoform

erősen antiseptikus hatású szájjviz. Szájbüzt rögtön és nyomtalanul eltüntet és a fogakat konzerválja. Használható továbbá orvosi utasítás szerint toroklobnál, gégebántalmaknál és nátha esetén gurgulázásra. Nehány csepp elegendő egy fél pohár vízre. Eredeti üvege 1 korona 60 fillér.

Az összes lysoformkészítmények kaphatók minden gyógyszertárban, drogériában és újabban a jobb fűszerkereskedésekben is. Kivánatra bárkinek ingyen és bérmentve megküldjük az „Egészség és Fertőtlenítés” című érdekes könyvet.

A hol lysoform nem volna kapható, oda közvetlen is küldünk 6 korona előzetes bejelentés esetén 3 üveg lysoformot, 2 darab szappant és 1 üveg szájjvizet.

DR. KELETI ÉS MURÁNYI VEGYÉSZETI GYÁRA, UJPEST, 2. SZÁM.

— Vízontelárusítóknak óriási kedvezmény! —

Ha az apró hirdetések felvételére a kiadóhivatalban, vidékről az apró hirdetések postai utalványon küldendők — a szelvényen a szöveg elől — vagy levélbélyegekben. Tudakozódással a hirdetés száma mindenkor közzé adandó. (A jellegű leveleket kizárólag a kiadóhivatal, az összes vidéki levelezési osztályoknál a szelvényekkel együtt adandók. Minden apró 4 fillér, vastagabb betűkkel 8 fillér. A legkisebb hirdetés 50 fillér. A vastagabb betűkkel kívánt szöveg a közzétételre előzetesen megfizetendő. A hirdetés a kiadóhivatal kivételével díjtalanul megismerhető. HIRDETÉSEK ESTE FÉL 6 ÓRÁIG VÉTELEK FEL.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Kiadóhivatal: József 100-úti 22.
Kiadóhivatali telefon: 151. sz.
Szerkesztőség: 357. sz.

Apró hirdetések felvételére a kiadóhivatalban, vidékről az apró hirdetések postai utalványon küldendők — a szelvényen a szöveg elől — vagy levélbélyegekben. Tudakozódással a hirdetés száma mindenkor közzé adandó. (A jellegű leveleket kizárólag a kiadóhivatal, az összes vidéki levelezési osztályoknál a szelvényekkel együtt adandók. Minden apró 4 fillér, vastagabb betűkkel 8 fillér. A legkisebb hirdetés 50 fillér. A vastagabb betűkkel kívánt szöveg a közzétételre előzetesen megfizetendő. A hirdetés a kiadóhivatal kivételével díjtalanul megismerhető. HIRDETÉSEK ESTE FÉL 6 ÓRÁIG VÉTELEK FEL.

Ajánlatokhoz,

Melyeket valamely jellege alatt közlünk a kiadóhivatalba, ne tessék eredeti okiratokat mellékelni, mert őrítettük semmiféle felelősséget nem vállalunk. Azokat az ajánlatokat, melyeket az apróhirdetés megjelenésétől számított 4 héten belül elutasítottuk, el nem visz, a kiadóhivatal megsemmisíti.

LEVELEZÉS.

"Bátorság"

Jellegre levél van a kiadóhivatalban. 4404

Női kezek

Ápolására legjobb a Vojtek és Weisz kézfinomítója. III-3329

Uri asszennyal

Szeretnék megismerkedni. Levelet "Gentry" jellegre a kiadóhivatalba kérek, a feladás jelzése mellett. 5084

OKTATÁS.

Gyenge tanulókat

Összevont magánvizsgálatokra is felelősséggel elvállal, ugyancsak bejárókat lelkiismerettel előkészít. Izs. Fiuinternatus Arad, Chorin Áron-utca 1. sz. 4265

Ha hull a haja,

használjon magyar hajperolint, Vojtek és Weisz-tól. III-3329

ALKALMAZÁST NYER.

Mindenes leány, vagy fiatalabb asszony,

ki a főzéshez is teljesen ért, havi 26-28 korona fizetéssel felvétetik. Cím a kiadóhivatalban.

Varró leányok

2-3 évi gyakorlattal Erdélyi Andorné varrodájában Aradon Rákóczy-utca 4. sz. szeptember 21-től felvétetnek. 4372

Német kisasszonyt

ki házi teendőiben jártas, keresek 6 éves fiam mellé. Ugyancsak erkölcsös életű mindenes főzőnk alkalmazást nyer. Petőfi-utca 8 I. emelet 4. 4375

Keresek 4411

azonnal, vagy október 1-re egy ügyes 22-24 éves izraelita segédet, aki fűszer- és rövid-áruban jártas és a román nyelvet is bírja, ugyan egy jó izraelita házból egy tanuló is. Ajánlatokba igényüket jelölve. Berkovits Herman Brád.

Vidéki 4402

nagyobb községben jó forgalmu korcsma és kávéház részere haszonrészesedésre (percentes) kiszolgáló háza-pár keresetük előnyös feltételek mellett. Cím a kiadóban.

8 gimnáziumot

végzett fiatalember vidéki gyógyszerárban teljes ellátás mellett felvétetik. Bővebbet Grosz, Simonyi utca 1. sz. 4408

Deutsches Fräulein

für Nachmittagstunden gegen hohe Bezahlung gesucht. Vorstellung Nachmittags 4-6 Uhr, Perényi-Gasse No 1. 4409

ALKALMAZÁST KERES.

Diszhertek,

gyümölcsösök, fásítások, parkok bármily területre olcsón készít kert terveket a legteljesebb szak-szerűséggel, Csapáry Bertalan Mezőhegyes. 4401

KIADÓ LAKÁS.

4 szoba,

elő- és fürdőszobából és minden hozzátartozóbból álló akás Batthyány-utca 33/a. szám alatt november 1-től kiadó. Bővebbet a ház-mesternél. 4365

Szept. 15-től,

vagy okt. 1-től kiadó egy külön bejáratu, utcai, modernül butorított szoba. Tudakozódhatni a kiadóban. 4372

Modern új házban

egy 3 szobás lakás, hozzávaló mellékhelyiséggel november 1-re kiadó. Borona-utca 4. sz. 4407

Magánház

Ilona-utca 4. szám 3 szoba konyhával, mellékhelyiségekkel, tágas udvarral, szép kerttel október, vagy november 1-re kiadó. 4416

VÉTEL ÉS ELADÁS.

10 koronától kezdve

férfi fűző, bokszipő kapható Aradi Cipészek Termelő Szövetkezeténél Szabadság-tér 15. Bizomány raktárak Csermón és Piskin. 3451

Eladó

saját termésű Ménes-Paulisi ca. 75 hektó 5 vörösbort és 25 hektó 1910-iki vegyes fehér bort. Bővebbet Hruzek Béla bortermelőnél Uj-Aradon Rákóczi-utca 11. sz. 4347

Rum compositio

jó házi rum előállítására Vojtek és Weisznál. III-3329

Heti munkáslapok, és könyvecskék.

A zsebkönyvecskék erős vászonkötésben, javított új, célszerű vonalozással 1 koronáért, puha vászonkötésben 60 fillérért kaphatók Ingusz I. és Fia könyv- és papirkereskedésében. Andrassy-tér 16. Telefon 517. 555

Tea termelék

finom, zamatos logolcsóbban Vojtek és Weisznál. III-3329

Egy fizeteli berendezés

olcsó árban eladó. Sütő Józsefnél, Forray utca. Ugyancsak kiselőjeztett porcellán kapható, különként 20 kr.-ért. 4009

Egy új ház

kerttel eladó. Mihály-u. 24b. sz. 4410

Két új szép gázcsillár

és egy kombinált gáz-villanycsillár jutányosan eladó. Mairovitz, Deák Ferencz-utca 36. sz. 4415

Zsido

ünnepi imakönyvek és az összes szertartási cikkek kaphatók Pichler Sándor papir- és írószert üzletében Arad, Szabadság-tér 1. 2551

ÜZLETEK.

Egy főforgalma 4405

vegyeskereskedés igen forgalmas helyen más vállalat miatt, igen előnyös feltételekkel, azonnal átadó. Bővebbet a kiadóhivatalban.

INGATLAN.

Galsán,

három kis holdas szőlő terméssel és kolnával, teljesen felszerelve eladó. 4281

Eladó,

vagy több évre bérbeadó Szentanna, Simánd, Zaránd és Nadab községekhez közelfekvő 100 hold 1100 □-öl területű szántó és kaszáló a hozzátartozó bőséges gazdasági épületekkel mérsékelt ár és kedvező fizetési feltételek mellett. Bővebbet Kaufmann Sándornál Arad, József főherceg-ut 13. szám. 4390

KÜLÖNFÉLE.

Világosan elveszett

egy nőstény fehér foxterier kutya, bal füle fekete, Pipó névre hallgat. A megtaláló adja át Loosz Antalnak Világoson, hol illő jutalomba részesül. 4412

Jutányosan készítek

fehérneműt, slingelést, himzést, javításokat is vállalok. Tóthné, Választó-utca 55. sz. 4108

Augusztus 25-én

nyílt meg Aradon a Ferencz-téri polgári fiuiskola mellett a „Minerva” könyv- és papirkereskedés. Knieszer Imre és Tsa. 3988

Elegáns

bérautók

turára, napra, órára Deák Ferencz-utca 8. sz. Telefon 816. 2728

Női leányk,

hajtuk, legujabb, legdivatosabb mintákban Vojtek és Weisznál. III-3329

Csillárok,

Villamos felszerelések

legolcsóbban 137

Diamant-nál

Atzél Péter-utca 2. (az udvarban)

Kerékpáros

Gyorsfutár

Vállalat ::

Telefon 848.

Iroda: Atzél Péter-utca 1. szám. (Zrinyi-utcai oldalon.) 8448

Tanulóleányok

heti fizetéssel

könyvkötészetünkbe

felvétetnek.

Egyéves önkéntesek

legujabb előírás szerint, legjobban és legolcsóbban felszerítetnek

Kolarits Nándor

Bálmagyarország első és legnagyobb egyenruházati intézetében

Temesvár - Belváros, Mercy-utca 10. szám.

Árjegyzék és költségvetéssel szívesen szolgálók. Legszolidabb kiszolgálásért cégem régi jó hírneve kezkesedik. 3907

Permetezőjavitásos ellátásainak

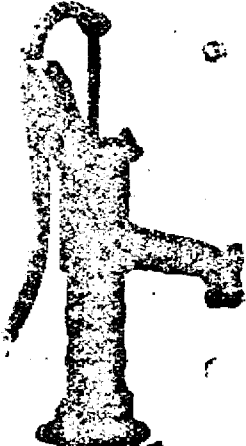
M. kir. szabadalmazott

Borszivattyuk

az hozzá való legjobb minőségű gumacsövek legolcsóbb gyári árakon
A szivattyú hengerből a bor utó só cseppje kifolyik, a szőlőmagvak, héjak és egyéb tisztáltságot azonnal továbbításnak ezáltal a szivattyú nem romlik, és a bort nem ronghatja. A gépesei: jó működésért 3 évi jótállás, ingyenes javítás.

Tüzi fecskendők

golyó-szelepekkel
göcsöknek legalkalmasabb, mert homokos és sáros víz használatánál sem károsítják meg a szőlőálatot, — a gép jó működésért 3 évi jótállás, (ingyenes javítás) hozzá való arányos egyszerű csavart és a legjobb minőségű, beállítható gumacsöveket kendercsöveket a legolcsóbb árban. m.

és a legjobb minőségű, beállítható gumacsöveket kendercsöveket a legolcsóbb árban. m.

Kutak

a hozzá való csövekkel
olcsóbbak és jobbak, mint bármely más, vagy külföldi gyártás.

HÖNIG OTTÓ

M. kir. szabadalmazott tüzi fecskendő- és szivattyúkészítő.
Arad, Rákóczi-u. 27. sz.

Tyükszemétől

mindenki megszabadul a Hajós-féle Anagallin használatával, nem piszkít, nem ragadós, kezelése igen egyszerű. Ára egy üvegnek utasítással együtt **70 fillér.**

Láb és kézizzadás

azonnal és teljesen elmúlik ha az izzadó részeket **„Peppe“**-vel ecseteljük. A mirigyeket kiszáritja, a váladékot megszünteti és tökéletesen szagtalanítja. -- Egy üveg ára utasítással együtt **1 korona.**

Poloskák

kiirtása a legmegfelelőbb módon és teljesen **„Phenolsav“**-val eszközölhető. A butorokat nem rongja, a poloskának még a petéit is kiirtja. Szaga nem kellemetlen s kezelése rendkívül egyszerű. Egy üveg ára **70 fillér.**

Legjobb fekete

Hajfestő

a **„MELOGEN“** Egy pár perc alatt bármely haját vagy bajuszt a legszebb állandó fekete színre lehet festeni anélkül, hogy a színt le lehetne mosni. Ára **2 korona.**

Kitűnő amerikai gummi

a **„NITER“** 6 darab egy eredeti fémdobozban **2 korona.**

Fenti szerek kaphatók az egyedüli készítőnél:

Hajós Árpád

gyógyszeriárában ARAD, Andrassy-tér 22. sz. a megköszönéssel

Andrassy-tér 8. számú

házban egy

üzlethelyiség

— különösen dohánytözsdeknek alkalmas — folyó évi november hé 1-ére

kiadó.

Bővebbet az „Aradi Közlöny“ kiadóhivatalában, József főherceg-ut 22.

Nagy Sándor

szobrász

Arad, Kossuth-utca 4. sz. (Mátróvíz kőfaragó telepén.)

Készít művészi kivitelű figurális és dekoratív

szobrász munkákat

a. m.: portrékat természet és fénykép után, síremlékeket, mindennemű iparművészeti tárgyakat, modern épület, díszítő szobrászmunkákat, terakotta, kő, gipsz, cement, sít. anyagokból és azok javítását elvállalja a legolcsóbb árrért. 4407

Intézeti leányfelöltők és leánykostümök

Őszi ujdonságok.

Gyászruhák, gyászbluzok.

- Legujabb angol női felöltők
- Divatkabátok
- Kosztümök
- Aljak
- Divatbluzok
- Jupponok
- Gyermek ruhák

Legnagyobb választékban és legjutányosabban beszerezhető:

Radó Gyula

új divatruházában, Arad, Andrassy-tér, Weitzer-utca sarkán.

Telefon 238.

4147